

Nr 19

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss omorganisation av lantmäteriväsendet och rikets allmänna kartverk, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna *dels* (p. 123 och 124) till Lantmäteristyrelsen: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 1 922 400 kronor respektive 240 700 kronor, *dels* (p. 125 och 126) till Lantmäteristaten: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 25 439 700 kronor respektive 5 297 800 kronor, *dels* (p. 127 och 128) till Lantmäteristaten: Utrustning och till Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl. reservationsanslag av 400 000 kronor respektive 421 100 kronor, *dels* (p. 129) till Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m. ett förslagsanslag av 345 000 kronor, *dels* (p. 130 och 131) till Rikets allmänna kartverk: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 6 161 800 kronor respektive 713 200 kronor, *dels ock* (p. 132, 133 och 134) till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m., Utrustning m. m. och Utbildningskurser för viss personal reservationsanslag av 1 830 000 kronor, 300 000 kronor respektive 4 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 4 mars 1960 avlåten proposition, nr 74, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna de framlagda förslagen till vissa ändringar i fråga om lantmäteriväsendets organisation, *dels* godkänna de framlagda förslagen rörande vissa organisationsändringar vid rikets allmänna kartverk, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för lantmäteristyrelsen och lantmäteristaten, vilka angivits i propositionen, *dels* fastställa viss angiven avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, *dels* fastställa viss angiven avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, *dels* för budgetåret 1960/61 anvisa till Lantmäteristyrelsen: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 1 936 800 kronor respektive 240 700 kronor, till Lantmäteristaten: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 25 790 700 kronor

respektive 5 297 800 kronor, till Lantmäteristaten: Utrustning ett reservationsanslag av 400 000 kronor, till Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl. ett reservationsanslag av 421 100 kronor, till Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m. ett förslagsanslag av 345 000 kronor, *dels* fastställa viss angiven avlöningsstat för rikets allmänna kartverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, *dels* för budgetåret 1960/61 anvisa till Rikets allmänna kartverk: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 6 161 800 kronor respektive 713 200 kronor, till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m., Utrustning m. m. och Utbildningskurser för viss personal reservationsanslag av 1 830 000 kronor, 300 000 kronor respektive 4 000 kronor, *dels ock* godkänna i propositionen föreslagna grunder för ny lantmäteritaxa.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 559 av herr *Andersson, Torsten*, och herr *Larsson, Sigfrid*, likalydande med II: 694 av herr *Larsson* i Hedenäset, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att samtliga nuvarande förste mätningsteknikertjänster i Ae 15 utbytes mot förste mätningsteknikertjänster i Ae 17, att mätningsteknikertjänster i Ae 13 och Ae 11 utbytes mot förste mätningsteknikertjänster i Ae 15 till så stort antal att sammanlagda antalet tjänster i Ae 15 och Ae 17 uppgår till 145 stycken och att i anledning därav förslaget till avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, måtte ändras på sätt i motionerna angivits;

2) I: 560 av herr *Bergh, Ragnar, m. fl.* och II: 701 av herr *Hæggbloom m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen vid behandling av proposition nr 74 måtte besluta *dels* att antalet distrikt vid lantmäteriets distriktsorganisation fastställs till 119 med 119 distriktslantmätartjänster i Ao 26, *dels* att 10 chefstjänster i Ae 26 inrättas för specialorganisationerna, *dels* att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t framlägger förslag till förläggning av utbildningen av lantmäteriets mätningstekniker till de tekniska läroverken samt *dels* att likaledes i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t framlägger förslag till förbättrande av lönesättningen inom lantmäteriet för till mätningstekniker utbildad personal;

3) I: 561 av herr *Kristiansson*, vari hemställts att riksdagen måtte uttala att Klippans lantmäteridistrikt bibehålles;

4) I: 562 av herr *Lindahl m. fl.*, likalydande med II: 690 av fru *Lindberg m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte vid ställningstagande till det i propositionen nr 74 framlagda förslaget om vissa ändringar i fråga om lantmäteriets organisation m. m. besluta om sådana ändringar i förhållande till förslaget att *dels* antalet lantmäteridistrikt sättes till 125 i stället för föreslagna 110, *dels* i anledning härav erforderliga ändringar göres beträffande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas från och med budgetåret 1960/61 (punkt 5), ävensom anslag till avlöningar (punkt 6 d), *dels ock* att Nora och Lindes lantmäteridistrikt bibehålles oförändrade;

5) I: 563 av herr *Mossberger* och II: 695 av herr *Antonsson*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att inom lantmäteriet inrättas en specialorganisation för handhavande av fastighetsregleringsuppgifter i anledning av ombyggnaden av riksväg 2 till motorväg i Hallands län;

6) I: 564 av herr *Nilsson, Ferdinand*, likalydande med II: 697 av herr *Grebäck*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandling av ifrågavarande proposition måtte medge att den nya indelningen av landet i lantmäteridistrikt skall avse högst 119 distrikt samt anvisa medel för en organisation av nämnda omfattning och att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga personalramar samt avlönings- och omkostnadsstater m. m.;

7) I: 565 av herr *Osvald* och II: 691 av herr *Antby*, likalydande, vari hemställts, att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att till nästa års riksdag på grundval av den inom lantmäteristyrelsen företagna utredningen angående personalutbildning framlägga förslag till täckande av bristerna inom lantmäteriet;

8) I: 566 av herr *Persson, Einar, m. fl.* och II: 698 av herr *Eliasson* i *Sundborn m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta *dels* att Kopparbergs län skall vara indelat i tio lantmäteridistrikt, *dels* att nu gällande kungörelser (SFS 1935: 84 och 1943: 388) om statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län skall äga tillämpning även å nytillkommande förrättningar;

9) I: 567 av herr *Pålsson m. fl.*, likalydande med II: 699 av herr *Larsson* i *Norderön m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte *dels* uttala att det är angeläget att arbetet med att upprätta ekonomiska kartor för det inre av Norrland påskyndas, *dels* besluta att antalet lantmäteridistrikt i riket skall vara högst 115, *dels ock* uttala att vid indelningen av riket i lantmäteridistrikt de angelägna rationaliseringsuppgifterna inom skogsbruket i Norrland bör beaktas;

10) I: 568 av herr *Svanström m. fl.* och II: 692 av herr *Svensson* i *Stenkyrka m. fl.*, likalydande, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att den enligt propositionens förslag ändrade distriktsindelningen inom lantmäteriväsendet må genomföras successivt och under förutsättning att vid varje särskilt fall nöjaktiga förutsättningar i fråga om personaltillgång, lokalfrågor m. m. är förefintliga;

11) I: 569 av herr *Svedberg, Erik, m. fl.* och II: 693 av herr *Eriksson* i *Bäckmora m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte medge att den nya indelningen av landets lantmäteriväsende må omfattas högst 118 lantmäteridistrikt i enlighet med vad i motionerna anförts samt anvisa medel till en organisation av nämnda omfattning och att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga personalramar samt avlönings- och omkostnadsstater m. m.;

12) I: 570 av herr *Åkesson* och herr *Nilsson, Yngve*, likalydande med II:

700 av herr Nilsson i Bästekille m. fl., i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att någon indragning av Klippans lantmäteridistrikt icke må ske;

13) II: 671 av herr Antby, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att antalet lantmäteridistrikt fastställas till av lantmäteristyrelsen föreslagna 119 distrikt; samt

14) II: 696 av herr Henningson i Visby och herr Arweson, vari hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 74 måtte besluta att antalet lantmäteridistrikt i riket skall vara högst 119 samt uttala att två av dessa distrikt bör vara placerade i Gotlands län.

Beträffande det närmare innehållet i förenämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna I: 559, II: 701, I: 561, II: 690, II: 695, II: 697, I: 565, II: 698, II: 699, II: 692, II: 693, II: 700, II: 671 samt II: 696.

I propositionen har lämnats en redogörelse för lantmäteriväsendets och rikets allmänna kartverks nuvarande organisation m. m. (s. 5—10), för vissa av 1953 års fotogrammetriutredning framlagda förslag (s. 11—12), för 1956 års lantmäterikommittés betänkande angående lantmäteriväsendets och rikets allmänna kartverks organisation (s. 13—46) och däröver avgivna yttranden (s. 48—72), för vissa frågor rörande långtidsplanerna för den officiella kartläggningen m. m. (s. 74—80) samt för lantmäteristyrelsens och rikets allmänna kartverks anslagskrivelser för budgetåret 1960/61 m. m. (s. 81—105 resp. 105—111). Utskottet tillåter sig hänvisa till sagda delar av propositionen.

Departementschefen

Departementschefen har anfört följande.

»Inledning. Lantmäteriet erhöll sin nuvarande organisation genom beslut vid 1947 och 1948 års riksdagar. Organisationens arbetsuppgifter, som främst avser att genom ändringar i fastighetsindelningen skapa för skilda ändamål lämpliga fastigheter och att genom ombildning förbättra bestående fastigheter, hör nära samman med de av statsmakterna tillämpade riktlinjerna för bland annat jordbruks- och bostadspolitiken samt samhällsplaneringen. Lantmäteriets insatser är ofta av väsentlig betydelse för genomförandet av dessa riktlinjer. Vid tiden för tillkomsten av lantmäteriets nuvarande organisation hade de av statsmakterna år 1947 antagna riktlinjerna för jordbrukets rationalisering och för samhällsplaneringen inte börjat tillämpas. Ej heller hade de under åren 1946—1948 fattade, för bostadspolitiken grundläggande besluten ännu helt förts ut i praktiken. Omfattningen och den närmare inriktningen av en betydande del av lantmäteriets arbetsuppgifter kunde därför ej klart överblickas vid organisationens tillkomst. På grund av utvecklingen på nyss berörda områden och då anspråken

på insatser från lantmäteriets sida över huvud ökat under åren efter 1947 har en betydande arbetsbalans uppkommit i organisationen. Härtill har bidragit att under senare år bristen på utbildad personal varit kännbar. Den föreliggande arbetsbalansen, vars storlek framgår av att vid årsskiftet 1958/59 ineliggande arbete motsvarade ungefär femton månaders sysselsättning för all tillgänglig personal, vållar avsevärda olägenheter ur såväl enskild som allmän synpunkt. Inte minst är detta fallet beträffande den angelägna yttre rationaliseringen av jordbruks- och skogsfastigheter, vari lantmäteriet enligt 1959 års riksdagsbeslut (prop. 148; JoU 30; rskr. 284) skall medverka i intensifierad omfattning.

Vad beträffar rikets allmänna kartverk var detta föremål för genomgripande översyn vid 1946 års riksdag. Viss ändring av organisationen för kartverkets fotogrammetriska verksamhet har därefter företagits från den 1 juli 1949. Verkets huvudsakliga arbetsuppgifter är att upprätta, utgiva och revidera de officiella kartorna samt att på beställning framställa specialkartor och fotogrammetriskt bildmaterial. Utvecklingen under senare tid på fotogrammetriens område och den till följd härav ökade efterfrågan på fotogrammetriskt material har medfört vissa svårigheter för kartverket att kunna tillgodose anmälda behov av sådant material. Vidare har den grundläggande betydelsen av den ekonomiska kartan för skilda samhällliga och enskilda verksamhetsgrenar blivit alltmer framträdande. Den ekonomiska kartläggningen försiggår nu i stort sett enligt ett av 1937 års riksdag fattat principbeslut. Angelägenheten av att kartläggningsarbetet påskyndas inom vissa delar av landet har betonats av 1959 års riksdag.

Anförda omständigheter gör, att jag i likhet med lantmäterikommittén och övervägande delen av de i anledning av kommittébetänkandet hörda remissinstanserna anser en viss ändring erforderlig beträffande främst lantmäteriets men även rikets allmänna kartverks organisation. Vid ställningstagandet till organisationsfrågorna måste beaktas att såväl innehållet som omfattningen av de båda ämbetsverkens verksamhet beröres av vissa pågående utredningar. Jag åsyftar härvid det av 1954 års fastighetsbildningskommitté bedrivna arbetet med en ny fastighetsbildningslag, som bland annat berör förfarandet i fastighetsbildningsärenden. Möjlighet att bestämt fastslå när en ny sådan lagstiftning kan träda i kraft föreligger för närvarande ej. Även 1958 års jordlagsutredning berör lantmäteriväsendet om än i mera begränsad omfattning. En utredning, som däremot i större utsträckning kommer att behandla spørsmål, som inverkar på lantmäteriets framtida verksamhetsformer, är den av mig i 1960 års statsverksproposition omnämnda vilken utredning avser en allmän översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område som rör jordbrukets och skogsbrukets rationalisering samt därmed sammanhängande spørsmål.

Trots angivna utredningsarbeten har jag funnit det vara av sådan vikt att lantmäteriväsendets och i viss mån även kartverkets verksamhet så snart som möjligt effektiviseras att jag redan nu anser mig böra framlägga förslag i ämnet. Vid förslagets utformande har jag eftersträvat, att organisa-

tionsändringarna inte skall hindra ett genomförande av de resultat, vartill nämnda utredningar kan leda.

Sambandet mellan lantmäteriorganisationen och kartverket. I lantmäterikommitténs uppdrag har ingått att pröva lämpligheten av en sammanslagning av lantmäteriorganisationen och kartverket. Kommittén har på i det föregående anförda skäl förordat att en sammanföring av de båda verken inte skall ske. För egen del kan jag ej helt ansluta mig till de synpunkter kommittén anför i frågan, men föreslår att ett slutligt ställningstagande till densamma får anstå till dess den nyss nämnda utredningen berörande rationaliseringsorganen på jordbrukets och skogsbrukets områden slutförts. Jag utgår emellertid från, att ett fortlöpande samarbete mellan verken sker inom arbetsområden, där arbetsuppgifterna griper in i varandra.

Vid prövning av frågan om formerna för samverkan mellan lantmäteriet och kartverket kan jag beträffande de geodetiska arbetsuppgifterna i huvudsak biträda lantmäterikommitténs förslag i ämnet. Vid sistnämnda verk bör sålunda inrättas ett arkiv för material från utförda geodetiska mätningar. Jag förutsätter, att vederbörande mättningsförrättare skall finna det förenligt med sina intressen att tillställa arkivet erforderliga uppgifter. Vid sådant förhållande anser jag realiserandet av kommitténs tanke, att viss uppgiftsskyldighet till berörda arkiv bör stadgas för alla som sysslar med mättningsarbeten av större omfattning, kunna anstå i avvaktan på närmare erfarenheter. Kartverket bör vidare åtaga sig geodetiska beställningsarbeten inom ramen för tillgängliga resurser.

De fotogrammetriska metoderna har under senare år undergått en mycket snabb utveckling och användningen av fotogrammetrien är numera av stor betydelse inte endast för den av lantmäteriet och kartverket bedrivna verksamheten utan även för andra verksamhetsgrenar inom såväl den statliga som den enskilda sektorn. Fotogrammetriens betydelse kan antagas komma att alltmer växa. Det är därför angeläget att efterfrågan på fotogrammetriskt material kan tillgodoses i skälig utsträckning och att materialet finnes lätt tillgängligt. Till frågan om åtgärder för att främja tillgången på sådant material torde jag få återkomma vid behandlingen av kartverkets organisation. Lantmäterikommittén och kartverket har med instämmande från bland andra lantmäteristyrelsen, lantbruksstyrelsen, domänstyrelsen och skogsstyrelsen föreslagit, att vid länslantmäterikontor skall deponeras bildmaterial m. m. och att dessa kontor skall fungera såsom beställningscentraler vid rekvisition av fotogrammetriskt material. Dessa förslag ligger i linje med ett av riksdagen godkänt uttalande i propositionen 1959: 148, vari förordades en intimare samverkan mellan lantmäteriet, lantbruksorganisationen och kartverket när det gäller att nyttiggöra den fotogrammetriska teknikens möjligheter för strukturrationaliseringen.

Jag finner nyssnämnda organisatoriska förslag vara väl ägnade att underlätta ett allmännare utnyttjande vid de statliga myndigheterna av fotogrammetriskt material och att bättre tillgodose även annan efterfrågan på

dylikt material. Ifrågavarande centraler bör komma till stånd i den takt och i den omfattning resurserna medger. Det bör ankomma på lantmäteristyrelsen och kartverket att efter samråd med övriga berörda myndigheter och efter hörande jämväl av andra avnämare av fotogrammetriska produkter närmare organisera verksamheten. Jag utgår från att lantmäteriet, lantbruksorganisationen m. fl. statliga organ kommer att kunna direkt ta del av det fotogrammetriska material som deponeras vid länslantmäterikontoren,

Frågan på vad sätt den fotogrammetriska bearbetningsverksamhet med begagnande av större stereoinstrument, som för närvarande bedrivs av såväl kartverket som lantmäteriet, skall organiseras, har föranlett delade meningar både inom lantmäterikommittén och bland remissinstanserna. Å ena sidan har förordats att nuvarande ordning tills vidare bibehålles. Å andra sidan har föreslagits att instrumenten i fråga skall samlas i en till kartverket förlagd maskincentral. Vid övervägandet av detta spörsmål har jag fäst avgörande betydelse vid att användningen av dessa instrument är och torde komma att i än högre grad bli en viktig faktor vid fullgörandet av lantmäteriets arbetsuppgifter i fråga om den yttre rationaliseringen av jordbruks- och skogsfastigheter. Utnyttjandet i rationaliseringsverksamheten av en metodik, som kräver tillgång till större stereoinstrument, torde nämligen erfordra ett ingående samarbete och en växelverkan mellan den fotogrammetriska bearbetningsenheten och personalen på fältet. Därtill kommer, att åtskilliga tekniska spörsmål ännu återstår olösta i fråga om utnyttjandet av större stereoinstrument i berörda sammanhang.

Enligt min mening torde förutsättningarna för att ernå bästa möjliga resultat vid användningen av förenämnda instrument vara störst om en och samma myndighet ansvarar för såväl arbetet å fältet som i stereoinstrumenten. Jag har därför kommit till den uppfattningen, att någon ändring nu inte bör ske i rådande ordning. Frågans framtida lösning torde få bero av resultaten av översynen av organisationen inom området för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering. Jag vill dock understryka, att ett nära samarbete, som avser utvecklingsarbete och annat utbyte av erfarenheter i fråga om stereoinstrument samt utnyttjandet av dylika, bör ske mellan de statliga organ som disponerar instrument av sådant slag. Bland annat bör instrumenttid, som blivit ledig genom tillfälliga variationer i arbetsmängden hos en myndighet, tillvaratagas av annan myndighet. Jag torde i sammanhanget få erinra om att enligt ett av riksdagen godkänt uttalande i 1959 års statsverksproposition i fråga om medelsanvisning för anskaffande av ett större stereoinstrument till lantmäteriväsendet detta instrument ej bör användas enbart i lantmäteriets egen verksamhet utan, efter vederbörligt samråd, även utnyttjas för lantbruksnämndernas och kartverkets räkning i den utsträckning dessa myndigheter skäligen kan anses ha behov därav.

Lantmäteriets organisation. Jag torde härefter få övergå till att redogöra för mina förslag rörande lantmäteriets organisation. Hittillsvarande erfarenheter visar att tid efter annan behovet av lantmäteriets insatser växlar mel-

lan de skilda samhällsuppgifter, t. ex. bostadsförsörjningen och jordbrukets yttre rationalisering, för vilka fastighetsindelningen är av stor betydelse. Med hänsyn härtill är det av vikt att lantmäteriets verksamhet i viss mån kan förskjutas såväl i fråga om inriktning som beträffande lokalisering. Den organisatoriska uppbyggnaden bör vara sådan att den smidigt medger dylika förskjutningar. Vid utnyttjandet av organisationens rörlighet bör självfallet beaktas berättigade lokala intressen. Dessa intressen och ej minst angelägenheten allmänt sett av en intensifiering av den yttre rationaliseringen av jordbruks- och skogsfastigheter förutsätter emellertid att lantmäteriorganisationens kapacitet är tillräcklig i förhållande till efterfrågan på dess tjänster. I annat fall kan besvärande dröjsmål för skilda samhälleliga uppgifter uppstå och ekonomiska förluster för såväl enskilda som det allmänna uppkomma. Av den nuvarande rättsliga konstruktionen i fråga om lantmäteriförrättningar följer att organisationen liksom nu bör omfatta, utöver ett centralt organ, länsorgan och fristående förrättningsorgan. Angivna synpunkter och behov kan enligt min mening också väsentligen tillgodoses utan att grunddragen i lantmäteriets nuvarande organisatoriska uppbyggnad ändras. De i det följande framlagda förslagen avser fördenskull vissa organisatoriska jämkningar inom ramen för de tre nuvarande leden i lantmäteriet, nämligen lantmäteristyrelsen, länslantmäterikontoren och lantmäteriets distriktsorganisation. De båda sistnämnda utgör lantmäteristaten.

Lantmäteristyrelsens huvuduppgifter bör liksom hittills vara att omhänderha den centrala ledningen av lantmäteriväsendet samt att öva tillsyn över fastighetsbildningsverksamheten m. m. En annan viktig uppgift för styrelsen är att fortlöpande tillse att lantmäteriverksamhetens interna organisation är fullt rationell liksom även tillämpad arbetsmetodik och dylikt. Av de undersökningar, som statens organisationsnämnd verkställt i anslutning till lantmäterikommitténs arbete, framgår att åtskilligt alltjämt torde kunna vinnas genom förenklingsåtgärder av skilda slag. Lantmäteristyrelsen har i sin anslagsskrivelse för nästa budgetår redogjort för vissa pågående arbeten i rationaliseringssyfte. Det torde kunna förutsättas, att dessa arbeten kommer att fullföljas i rask takt och att de resultat som därav framkommer ävensom de uppslag i ifrågavarande hänseenden som framförts av lantmäterikommittén och statens organisationsnämnd snarast möjligt realiseras.

Under lantmäteristyrelsens direkta ledning står lantmäteriets distriktsorganisations centralkontor, som betjänar de lokala enheterna i avseende på fotogrammetriska, beräkningstekniska och fastighetstekniska uppgifter samt därtill biträder styrelsen i dess utvecklingsarbete inom sagda ämnen. Lantmäterikommittén har föreslagit, att centralkontorets arbetsuppgifter på det fastighetstekniska området skall inordnas i nuvarande landsbyrån, och motiverat detta med samhörigheten mellan centralkontorets ifrågavarande uppgifter och de sagda byrå åvilande uppgifterna. Detta förslag kan jag tillstyrka. Centralkontorets övriga uppgifter bör däremot kvarligga hos kontoret, vilket dock hädanefter bör ingå i styrelsen såsom en fristående

avdelning, benämnd mätningstekniska avdelningen. Dennas huvuduppgift bör vara att biträda de lokala förrättningsorganisationerna och därvid särskilt specialorganisationerna i fråga om sådana arbetsmoment, där avancerade fotogrammetriska och beräkningstekniska metoder kommer till användning. Vidare bör på avdelningen utöver kartteknisk och beräkningsteknisk produktion bedrivas erforderligt utvecklingsarbete inom ifrågavarande tekniska områden. Såsom chef för mätningstekniska avdelningen bör fungera en avdelningsdirektör i Bo 1. Samtidigt med inrättandet av denna befattning bör den byrådirektörstjänst i Ao 26, varmed föreståndarskapet för centralkontoret nu är förenat, indragas.

I fråga om lantmäteristyrelsens organisation i övrigt finner jag liksom lantmäterikommittén, att styrelsen alltjämt bör vara organiserad på fyra byråer, nämligen en administrativ byrå, en landsbygdsbyrå, en stadsbyrå och en utredningsbyrå. Sektionsindelningen under byråerna bör i huvudsak bestå såsom hittills, dock med den ändringen att en särskild sektion inrättas på landsbygdsbyrån för handhavande av de från centralkontoret överförda fastighetstekniska uppgifterna.

I kommittébetänkandet ävensom i vissa däröver avgivna yttranden samt i lantmäteristyrelsens senaste anslagsskrivelse har framförts förslag till ett flertal personalförstärkningar vid styrelsen. Vissa av förslagen avser personal för arbetsuppgifter som för närvarande ankommer på styrelsen och som enligt min mening i vart fall ej på längre sikt i nämnvärd mån påverkas av de organisationsändringar vid lantmäteristaten som kommer att behandlas i ett senare avsnitt. Andra förstärkningsförslag åsyftar däremot ytterligare arbetskraft för att fortsätta rationaliseringsarbetena inom organisationen. I anledning härav vill jag erinra om att genom beslut av 1959 års riksdag tills vidare inrättades en byrådirektörstjänst i Ag 24 på den administrativa byrån för handhavande i första hand av frågor rörande rationalisering av lantmateriadministrationen för att så effektivt som möjligt utnyttja tillgänglig personal och utrustning samt rörande förenkling inom ramen för gällande lagstiftning av det tekniska förrättningsförfarandet. Ett inrättande av flera nya tjänster för angivna ändamål anser jag mig inte kunna förorda, men vill i stället föreslå att visst belopp anvisas och vissa möjligheter till tillfälliga personalomflyttningar medges för att styrelsens behov av ökad arbetskapacitet i anslutning till omorganisationens genomförande skall kunna tillgodoses. Till sistnämnda frågor avser jag att återkomma i det följande.

Länslantmäterikontorens organisation och arbetsuppgifter har tidigare till stor del präglats av den kontrollerande och fastställande funktion, som i fastighetsbildningslagstiftningen tillagts överlantmätarna, samt av deras befattning med fastighetsregistreringen. Under senare år har emellertid överlantmätarnas samordnande och ledande funktioner inom lantmateriverksamheten i länen ävensom deras uppgifter som företrädare för fastighetsbildningssynpunkterna inom länsförvaltningen alltmer trätt i

förgrunden. Vid sidan härav har en viss förskjutning av länslantmäterikontorens uppgifter skett såtillvida att en större del därav numera avser biträde åt förrättningsorganisationerna.

En fortsatt utveckling av länslantmäterikontorens och särskilt överlantmätarnas arbetsuppgifter efter de nyss antydda linjerna är enligt min mening att förvänta. Ej minst viktigt är att lantmäteriverksamheten mer än hittills samordnas med de åtgärder som på angränsande områden vidtages av andra länsorgan såsom länsstyrelse, lantbruksnämnd, hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelse, länsarkitekt och länsbostadsnämnd. I sammanhanget vill jag erinra om de uttalanden i fråga om dylik samordning som gjordes och de riktlinjer i ämnet som fastställdes av 1959 års riksdag vid bestämmandet av de nya grunderna för rationaliseringsverksamheten inom jordbrukets och skogsbrukets områden.

Överlantmätarnas ledning av lantmäteriverksamheten i länen bör enligt min uppfattning främst ta sikte på att främja att effektivast möjliga insatser i fråga om denna verksamhets skilda grenar kommer till stånd inom ramen för tillgängliga resurser. Det är angeläget, att överlantmätarna tar initiativ till sådana planeringsåtgärder, som bör föregå större fastighetsregleringsprojekt, bland annat i syfte att bedöma graden av nytta samt lämplig turordning i fråga om skilda dylika projekt och att säkerställa möjligheterna att på kortast möjliga tid genomföra desamma. I trakter med livlig fastighetsbildningsverksamhet för bebyggelseändamål är insatser från överlantmätarnas sida ej sällan påkallade för att förberedande och översiktligt lösa de problem som regelbundet återkommer vid fastighetsbildning inom sådana trakter. I anslutning härtill torde böra påminnas om den begränsning av överlantmätarnas ledande funktioner som föranledes av att samtliga lantmätare vid verkställande av förrättningsuppgifter varken kan eller får taga direktiv av någon utöver vad som stadgas i lag och författning.

Länslantmäterikontorens förut nämnda serviceverksamhet till förmån för förrättningsorganisationerna i länen avser främst de för dessa organisationers verksamhet erforderliga rutinmässiga utredningarna i kontorens arkiv. Det har befunnits ur flera synpunkter rationellt, att förrättningslantmätarna och annan utanför residensstaden stationerad personal i distriktsorganisationen så långt möjligt befrias från att företaga särskilda resor endast i syfte att verkställa arkivutredningar. Härigenom kan arbetskapaciteten i motsvarande mån nyttiggöras för förrättningsverksamhet m. m. inom distriktsorganisationen samtidigt som vissa kostnadsbesparingar kan anses uppkomma. Liksom 1956 års jordbruksutskott (JoU 1 p. 190; rskr. 9) samt lantmäterikommittén anser jag därför angeläget, att en fortsatt utbyggnad av arkivservicen vid länskontoren sker. Med hänsyn härtill vill jag förorda, att utöver de av riksdagen under de tre senaste budgetåren medgivna åtta befattningarna såsom kansliskrivare i Ae 10 med uteslutande arkivserviceuppgifter ytterligare åtta dylika tjänster inrättas den 1 juli 1960. Vad gäller länskontorens kartkopieringsverksamhet ävensom den i det föregående för-

ordade servicen beträffande fotogrammetriskt material bör dessa uppgifter handhas och utbyggas inom ramen för tillgängliga resurser.

Arbetsfördelningen mellan länslantmäterikontoren och distriktsorganisationen bör beträffande ifrågakommande verksamhetsuppgifter anpassas efter vad som ur arbetsorganisatorisk synpunkt och med hänsyn till befintliga resurser är lämpligast. För den planläggningsverksamhet, som överlantmätarna bör bedriva beträffande bland annat större fastighetsregleringar, kan sålunda antingen i enlighet med 1959 års riksdagsbeslut rörande riktlinjerna för jordbrukets yttre rationalisering utnyttjas specialorganisationer som sorterar direkt under överlantmätarna eller personal vid länskontoren. Det torde vidare inte sällan visa sig lämpligt att vissa utredningsuppgifter och liknande uppdrag, som nu formellt ingår i distriktsorganisationens åligganden, helt eller delvis utföres av länslantmäterikontoren. Det bör ankomma på lantmäteristyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter i syfte att ernå en fullt rationell arbetsfördelning.

I personalförteckningen för lantmäteristaten är för närvarande upptagna särskilda underrubriker beträffande länskontoren respektive distriktsorganisationen. De under den första rubriken upptagna tjänsterna som biträdande överlantmätare och lantmätare i Ao 23 fördelas efter föreskrift av Kungl. Maj:t tills vidare å vissa länskontor. I överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat angående arbetsfördelningen mellan länskontor och distriktsorganisation samt önskvärdheten av att på bästa sätt utnyttja förefintliga personalresurser inom hela lantmäteristaten bör sagda uppdelning av personalförteckningen inte längre upprätthållas. Lantmäteristyrelsen bör äga befogenhet att utom i fråga om överlantmätare och biträdande överlantmätare bestämma personaluppsättningen å de skilda länskontoren.

Lantmäterikommitténs förslag att utöka antalet biträdande överlantmätare kan jag, av principiella organisatoriska skäl, inte tillstyrka. Däremot vill jag föreslå, att från och med den 1 januari 1961 nu befintliga tio tjänster som biträdande överlantmätare, placerade i Ao 25 skall kvarbliva och uppflyttas till Ao 26 samt att från ingången av nästa budgetår nuvarande elva tjänster som lantmätare i Ao 23 vid länskontoren ersättes med samma antal lantmätartjänster i Ao 24 i lantmäteristaten. Under erinran om vad jag nyss anfört beträffande personaldispositionen i lantmäteristaten anser jag mig inte böra ingå på lantmäterikommitténs övriga förslag i fråga om personalen på länskontoren.

I detta sammanhang vill jag nämna, att statens organisationsnämnd med skrivelse den 27 januari 1960, vartill fogats yttrande av lantmäteristyrelsen, överlämnat redogörelse för av nämnden utförda organisationsundersökningar vid länskontoren. Undersökningarna berör i huvudsak biträdespersonalens arbete. Enligt redogörelsen kan, därest vissa administrativa förändringar samt författningsändringar genomföres, de av lantmäterikommittén föreslagna förstärkningarna av biträdespersonalen på länskontoren till stor del tillgodoses genom frigjord arbetskraft. Enligt vad jag erfarit

prövas för närvarande sagda rationaliseringsfrågor av lantmäteristyrelsen i anslutning till av styrelsen bedrivna rationaliseringsundersökningar. Det kan förutsättas att resultaten av dessa undersökningar successivt kommer att förverkligas.

Såsom jag förut antytt föreligger inom lantmäteriets distriktsorganisation sedan en följd av år en besvärande arbetsbalans. Vid årsskiftet 1958/59 fanns sålunda över 30 000 förrättningar och nära 4 000 uppdrag, vilka inte var avslutade. Till jämförelse må nämnas att under år 1958 avslutades cirka 25 600 förrättningar och cirka 17 000 uppdrag. Annorlunda uttryckt uppgick arbetsbalansen till cirka femton månaders arbete för all tillgänglig personal i distriktsorganisationen. I sammanhanget bör emellertid uppmärksammas, att en viss arbetsbalans inom distriktsorganisationen är önskvärd sett ur arbetsorganisatoriska synpunkter. Således måste en arbetsutjämning mellan olika årstider eftersträvas med hänsyn till att fältarbets-säsongen är begränsad i viss utsträckning. Vidare är det behövt med en viss ansamling av arbetsuppgifter för att en rationell planläggning av förrättningsresorna skall kunna ske. Statens organisationsnämnd hävdar, att en arbetsbalans på mellan nio och tolv arbetsmånader är den lämpligaste för lantmäteriets del. Lantmäterikommittén däremot har ansett, att en sänkning av den totala arbetsbalansen till nio månader för all personal är motiverad.

En arbetsbalans inom lantmäteriet av nuvarande storlek är enligt min mening ej godtagbar. De kännbara konsekvenserna därav har jag erinrat om i det föregående. Ifrågavarande olägenheter har för övrigt under senare år påtalats i skilda sammanhang. Ej minst har detta skett i samband med remissbehandlingen av lantmäterikommitténs betänkande. Uppmärksammas må även, att ökade anspråk kommer att ställas på arbetsinsatser från lantmäteriets sida, bland annat till följd av den eftersträvansvärda ökningen av verksamheten med jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering. I syfte att i första hand motverka en fortsatt stegring av arbetsbalansen och i andra hand att fortskridande nedbringa denna balans bör i enlighet med vad lantmäterikommittén uttalat vissa ändringar i fråga om organisationsindelning samt arbetsfördelning mellan olika personalkategorier vidtagas ävensom vissa begränsningar i arbetsuppgifterna.

Vad först angår möjligheterna till begränsning av lantmäteriets arbetsuppgifter har såväl i kommittébetänkandet som i lantmäteristyrelsens anslagskrivelse för budgetåret 1960/61 redovisats vissa överväganden angående dylika möjligheter avseende verksamhet i städer och vissa samhällen. Enligt lantmäteriinstruktionen erfordras överlantmätarens medgivande för att lantmäteriet skall kunna åtaga sig de i stad vanligen förekommande förrättningar och uppdragen. Däremot föreligger obligatorisk skyldighet för detsamma att ombesörja motsvarande verksamhet i köpingar samt andra samhällen och orter inom tillämpningsområdet för lagen om fastighetsbildning i stad. För närvarande omhänderhar lantmäteriets distriktsorganisation fastighetsbildningen inom ett mindre antal städer, större delen av köpingarna

samt i flertalet av de övriga samhällen och områden som nyss åsyftats. Lantmäteriets arbetsinsats motsvarar på flertalet håll mindre än en lantmätare och en mätningstekniker. Vid bedömande av förevarande spörsmål måste beaktas att övervägande antalet berörda tätorter inte torde ge tillräckligt stort verksamhetsunderlag för att en egen mätningorganisation skall kunna rationellt sysselsättas där. Jag anser mig därför i huvudsaklig överensstämmelse med de av kommittén och lantmäteristyrelsen framförda uppfattningarna böra förorda, att nuvarande regler i ämnet bibehållas oförändrade i avvaktan på de ändrade förutsättningar, som kan uppkomma såsom resultat av fastighetsbildningskommitténs överväganden. I de fall möjligheter kan anses föreligga för en minskning av lantmäteriets engagemang utan att vederbörande kommuners intressen drabbas därav, bör emellertid lantmäteristyrelsen i samråd med berörda kommuner vidtaga de åtgärder som kan befinnas motiverade.

I anslutning härtill torde böra beröras kommitténs uttalanden om att distriktsorganisationens arbetsuppgifter bör innefatta dels en kategori uppgifter, som det direkt skall åligga lantmäteriet att utföra, dels ett antal andra typer av ärenden, för vilka organisationen må anlitas blott om av kommittén antydda särskilda skäl föreligger och arbetsförhållandena så medger. Att en dylik ärendeuppdelning fortsättningsvis sker kan jag biträda. Beträffande frågan om vilka slag av ärenden, som skall tillhöra den ena och den andra kategorien, har kommittén föreslagit bland annat att en del uppdrag att upprätta planer enligt byggnadslagen skall överföras till de direkta tjänsteåliggandena. Enligt min åsikt är det emellertid i vart fall under den närmaste framtiden inte möjligt för lantmäteriet att mäka med den ytterligare arbetsbelastning som skulle följa av ett beslut om åliggande för organisationen att fullgöra sagda uppdrag. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma uppdelningen mellan förenämnda två slag av ärendetyper ävensom utfärda föreskrifter med närmare angivande av distriktsorganisationens tjänsteåligganden. Bland dessa bör liksom för närvarande ingå skyldighet för de olika förrättningsenheternas chefer att ta initiativ i syfte att främja en ändamålsenlig fastighetsindelning såväl på landsbygd som i tätorter.

I lantmäteriets förrättningsorganisation ingår för närvarande dels 148 lantmäteridistrikt, dels 28 förfogandelantmätarorganisationer varav större delen nu är anlitate såsom specialorganisationer för fastighetsregleringar i huvudsak av typen yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter dels ock ett antal organisationer för genomförande av större laga skiften. Av dessa sistnämnda organisationsenheter är åtta verkamma inom Kopparbergs län samt en inom vardera Kalmar och Norrbottens län. Distriktsindelningen har — bortsett från smärre jämkningar bland annat vid kommunindelningsreformen år 1952 — varit oförändrad alltsedan fastläggandet år 1948. Antalet övriga förrättningsenheter har däremot växlat från tid till annan allt efter förändringar i de lokala arbetsuppgifternas omfattning och

karaktär. Förfogandelantmätarorganisationer för allmänna förrättningsuppgifter har inte varit på längre sikt bundna till visst område utan utgjort rörliga enheter, som under den gångna perioden disponerats i syfte att motverka uppkommande ojämnheter i arbetsbelastningen inom den fasta distriktsorganisationen. De under främst senaste året tillskapade specialorganisationerna med förenämnda slag av rationaliseringsuppgifter — för närvarande finnes 16 sådana organisationer — har däremot sin verksamhet på ett mera bestående sätt förlagd till visst län eller visst mindre område.

Lantmäteridistriktet, vars kanslier är förlagda till 111 stationeringsorter, avsågs vid inrättandet skola ge stadigvarande arbetsunderlag för sex befattningshavare, varav två lantmätare, två mätningstekniker samt två kontorsbiträden. Utvecklingen har emellertid lett till att i åtskilliga distrikt personaluppsättningen utvisar stora skiljaktigheter i förhållande till den norm som nyss nämnts. För närvarande finnes några distrikt, vars personalstyrka endast omfattar en befattningshavare av var och en av de tre personalkategorierna. Å andra sidan förekommer distrikt, där tre eller flera befattningshavare av varje kategori tjänstgör. Förfogandelantmätarorganisationerna omfattar i allmänhet endast en befattningshavare av varje personalgrupp.

Övervägande skäl talar för att landet alltjämt bör vara indelat i ett relativt stort antal lantmäteridistrikt. Utan en dylik distriktsindelning skulle svårigheter uppkomma att upprätthålla en erforderlig kontakt mellan förrättningspersonalen samt enskilda, organisationer och kommuner i olika bygder och länsdelar. Vidare skulle förrättningspersonalens kännedom om de lokala förhållanden, som är av betydelse för fastighetsbildningen, försvagas. Slutligen skulle dryga resekostnader och andra utgifter samt tidspillan uppkomma, därest personalen skulle sammanföras till ett fåtal stationeringsorter och därifrån behöva företaga långa och tidskrävande resor till förrättningsställena.

I överensstämmelse med vad 1959 års riksdag uttalade vid besluten om bland annat nya riktlinjer för jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering bör jämte lantmäteridistriktet inom de skilda länen finnas specialorganisationer främst med uppgift att handlägga förrättningsfrågor som berör dylik rationalisering. Däremot bör, på skäl som jag avser att närmare återkomma till i det följande, rörliga förfogandelantmätarenheter för tillfällig förstärkning av distrikt ej längre finnas inom lantmäteriorganisationen.

Lantmäterikommittén har efter undersökningar som utförts av kommittén och statens organisationsnämnd funnit, att större organisationsenheter än de nuvarande bör eftersträvas, detta bland annat med hänsyn till den förut påpekade angelägenheten av att effektivare kunna utnyttja de skilda personalkategoriernas kvalifikationer, att ernå en rationellare arbetsfördelning samt att möjliggöra en fortlöpande anpassning inom de skilda områdena av personalstyrkan efter förändringar i fråga om arbetsuppgifterna

Till sagda synpunkter har de flesta remissinstanserna i princip anslutit sig. För egen del har jag kommit till den uppfattningen att en begränsning av antalet förrättningsenheter är nödvändig för att möjligheter skall skapas för att komma till rätta med det alltmer besvärande arbetsläget inom lantmäteriet. Såsom jag kommer att vidare utveckla i det följande föreligger ej möjligheter för närvarande att motverka arbetsbalansens stegring genom att insätta ytterligare lantmäteriteknisk arbetskraft.

Vad gäller det lämpligaste antalet distrikt inom lantmäteriororganisationen har lantmäterikommittén framlagt förslag om en minskning av distriktsantalet till 110. Kommittén har därvid förklarat sig ha beaktat sådana begränsande faktorer i strävandena att öka distriktens storlek som är att hänföra till förlängda reseavstånd, allmänhetens krav på god service samt den kommunala anknytningen. Under kommittébetänkandets remissbehandling har framförts farhågor för att den föreslagna minskningen av antalet distrikt skulle kännbart försvåra allmänhetens och kommunernas kontakter med organisationen. Vidare har gjorts gällande, att minskningen skulle verka hämmande på möjligheterna till en god service från lantmäteriets sida. Förvisso är de anförda aspekterna värda all uppmärksamhet, men mot ifrågavarande intressen måste ställas de ej oväsentliga vinster, sett även ur allmänhetens och kommunernas synvinkel som kan uppnås om lantmäteriororganisationen inte arbetar med ur organisationsteknisk synpunkt alltför små enheter. Distriktens möjligheter att betjäna nyssnämnda uppdragsgivare i fråga om bland annat bebyggelseärenden förbättras för övrigt genom förekomsten av specialorganisationer för vissa fastighetsregleringsuppgifter, som dessa organisationer övertager från distrikten. För att tillgodose förenämnda vid remissbehandlingen betonade intressen bör lantmäteristyrelsen tillse att den instruktionsvis givna möjligheten att utom stationeringsorten anordna mottagning å vissa tider för allmänheten utnyttjas i all den utsträckning som kan finnas rimlig. Uppmärksammas må att från vissa remissinstansers sida påpekats att de rent arbetsorganisatoriska synpunkterna kan tala för ett färre antal lantmäteridistrikt än 110. Bland annat har statens organisationsnämnd, vilken såsom tidigare nämnts utfört vissa organisationsundersökningar beträffande lantmäteridistriktens verksamhet, framfört åsikter i denna riktning. Kommittén har för övrigt under ett stadium av utredningen arbetat med ett alternativ med ett avsevärt mindre antal geografiska verksamhetsområden.

Vid sammanvägning av de skäl, som uttalats för respektive emot större eller mindre begränsningar i antalet lantmäteridistrikt, har jag kommit till den uppfattningen att sagda antal bör bestämmas till högst 110. Vid min prövning av ärendet har jag dock funnit den rationaliseringseffekt, som kan uppnås vid en koncentration av arbetskraften, så betydande att jag ej vill förorda att antalet distrikt på längre sikt fastlägges vid nyssnämnda talet 110. Det bör i stället enligt min mening ankomma på lantmäteristyrelsen att

fortlöpande iakttaga de förutsättningar som uppkommer till ändamålsenliga omföringar av lantmäteridistrikt och personalresurser i ytterligare någon mån.

En ny indelning av landet i lantmäteridistrikt bör fastställas per den 1 januari 1961. Jag avser att i direkt anslutning till förevarande ärende föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt lantmäteristyrelsen, att under beaktande av förut anförda allmänna synpunkter liksom bland annat de åsikter i fråga om den närmare utformningen av distriktsindelningen, som framkommit i samband med remissbehandlingen, inkomma med förslag till sådan indelning. I samband med att Kungl. Maj:t meddelar beslut i anledning av sagda förslag bör Kungl. Maj:t även bestämma å vilka orter distriktskanslierna skall vara stationerade. Därefter bör dock rätten att besluta om stationeringsorter tillkomma lantmäteristyrelsen, som i ärendena bör höra länsstyrelsen och berörda kommuner.

Med hänsyn till bland annat att svårigheter att lösa lokalfrågor kan uppkomma vid omorganisationen torde dennas genomförande i vissa delar komma att fordra viss tid. Lantmäteristyrelsen bör därför äga befogenhet att föreskriva, att genomförandet av indelningsändringar i förekommande fall skall kunna få anstå i avvaktan på att svårigheter av angivet slag undanröjts. Där särskilda omständigheter föreligger bör styrelsen även kunna förordna, att personalen inom ett distrikt som skall avvecklas helt eller delvis skall kvarstanna å nuvarande stationeringsort, ehuru sorterande under den nybildade distriktsenheten.

De vid sidan av lantmäteridistrikt fungerande specialorganisationerna bör i enlighet med uttalanden av 1959 års riksdag sortera direkt under överlantmäternas. Specialorganisationernas huvudsakliga uppgifter är att verkställa sådana av enskilda och lantbruksnämnder aktualiserade lantmäteriförrättningar med anknytning till den yttre rationaliseringen, som ej utan nämnvärd väntetid kan utföras av lantmäteripersonal inom vederbörande distrikt, ävensom att medverka i lantbruksnämndernas planläggning rörande mera omfattande rationaliseringsåtgärder samt rörande disponeringen av nämndernas rationaliseringsreserver. Jämlikt nyssnämnda riksdagsbeslut åvilar det cheferna för dessa specialorganisationer att vara föredragande inom vederbörande lantbruksnämnd i ärenden, som i större utsträckning inrymmer lantmäteritekniska spørsmål eller som har särskild anknytning till av lantmäterimyndighet organiserade större fastighetsregleringar.

I betraktande av det synnerligen betydande behovet av fastighetsregleringar avseende omarrondering och storleksrationalisering på såväl skogsbrukets som jordbrukets område får det anses vara angeläget, att dylika specialorganisationer inrättas till det antal som tillgången på för uppgifterna lämplig personal medger. Åtminstone en specialorganisation av detta slag bör finnas i varje län utom i de län där omfattningen av ifrågakvarande typ av arbetsuppgifter är minst. I vissa län erfordras det uppenbarligen att

flera specialorganisationer arbetar samtidigt. Inom andra län torde berörda göromål få handhavas uteslutande av distriktsenheterna.

I fråga om skiftesverksamheten i Kopparbergs län, för vilken jämlikt beslut av 1950 års riksdag organiserats fem särskilda skiftesorganisationer, har lantmäterikommittén föreslagit, att samma regler skall gälla som för fastighetsregleringsverksamheten i landet i övrigt. Jag biträder detta förslag, vilket innebär att ifrågavarande skiftesorganisationer skall ha karaktär av specialorganisationer i förenämnda bemärkelse och kunna omdisponeras i likhet med andra dylika organisationer.

I kommittébetänkandet har föreslagits, att specialorganisationer skall kunna inrättas även för andra uppgifter än fastighetsregleringar huvudsakligen i anslutning till yttre rationalisering. För min del vill jag förorda stor återhållsamhet härvidlag, men kan biträda tanken på att specialorganisationer skall kunna syssla så gott som enbart med fastighetsregleringsuppgifter i anslutning till större vägbyggnadsföretag, exempelvis berörande projektering och utbyggnad av motorvägar. Sistnämnda slag av uppgifter berör ofta flera lantmäteridistrikt och ställer särskilda krav på samordning av lantmäteriets arbete med andra myndigheters åtgärder. Undantagsvis bör specialorganisationer härutöver kunna finnas för koncentrerade insatser för lösande av uppgifter hänförliga till bebyggelseproblem i bland annat storstädernas närhet.

Något fastläggande av ett givet antal specialorganisationer bör enligt min mening inte ske. Jag har vid mina överväganden utgått från att antalet dock ej under de närmaste åren kommer att överstiga 35. Inrättande och omdisposition av specialorganisationer torde få ankomma på lantmäteristyrelsen, som samtidigt bör besluta om stationeringsorter, verksamhetsområden och arbetsuppgifter för berörda organisationer.

Såsom förut nämnts bör några rörliga förfogandelantmätarenheter med ärenden hänförliga till allmän lantmäteriverksamhet ej längre finnas för avlastning av de ordinarie lantmäteridistrikten. Ett bibehållande av sådana enheter skulle innebära en irrationell splittring av arbetskraftsresurserna. Genom vidgningen i allmänhet av lantmäteridistrikten och en bestående eller tillfällig förstärkning av distriktens personal skapas för övrigt större möjligheter att möta tillfälligt uppkommande toppar i arbetsbelastningen.

Den vid sidan om förenämnda organisationsändringar viktigaste faktorn för att åstadkomma ett effektivare utnyttjande av lantmäteriets arbetskapacitet är att genomföra en rationellare arbetsfördelning mellan befattningshavare av olika slag inom organisationen. Kommittén har härutinnan bland annat föreslagit delegering av en rad arbetsuppgifter från lantmätare till mätningstekniker och kontorspersonal samt från mätningstekniker till kontorspersonal. Fördelarna ur arbetsorganisatorisk synpunkt av dylik delegering framstår såsom uppenbara och jag vill för min del understryka vikten av att möjligheterna till ett överförande av arbetsuppgifter från den mera

kvalificerade personalen till annan personal utnyttjas. Lantmäteristyrelsen bör härjämte beakta att effektiviteten vid de skilda arbetsenheterna självfallet är i hög grad beroende av arbetsledningens kapacitet.

En annan åtgärd som bör vidtagas för att bättre utnyttja förefintliga personalresurser är att i de fall två eller flera organisationsenheter i lantmäteristaten — länslantmäterikontor, lantmäteridistrikt eller specialorganisationer — är stationerade på samma ort och därest ej särskilda skäl talar däremot i det enskilda fallet gemensamma lokaler successivt anskaffas samt att kontorens personal och tekniska materiel utnyttjas gemensamt. Därvid bör beaktas de olika organisationsenheternas formellt självständiga ställning. Lantmäteristyrelsen torde få föranstalta om sådana föreskrifter som erfordras för att angivna kontorsmässiga samorganisation skall fungera ändamålsenligt.

I överensstämmelse med vad förut anförts angående angelägenheten av att lantmäteriorganisationen inte fastlägges i alltför bundna former utan i viss mån kan anpassas efter förändringar i fråga om arbetsuppgifternas omfattning och karaktär, bör cheferna för lantmäteridistriktet i fortsättningen förordnas av Kungl. Maj:t att vara distriktslantmätare i lantmäteristaten med tjänstgöringsplacering tills vidare i visst distrikt. Däremot bör cheferna för specialorganisationerna tjänstgöringsplaceras av lantmäteristyrelsen, som såsom förut nämnts bör äga besluta om inrättande och omflyttning av dylika organisationer. Även tjänstgöringsplacering av all annan personal inom distriktsorganisationen bör liksom nu helt ankomma på lantmäteristyrelsen. Jag anser mig sålunda inte böra biträda de förslag som framförts angående inrättande av till viss ort bundna tjänster för ifrågasvarande personal.

Distriktslantmätartjänsterna torde placeras i Ao 26. I enlighet härmed bör 110 distriktslantmätartjänster i Ao 25 i anslutning till den nya distriktsindelningens fastställande per den 1 januari 1961 utbytas mot tjänster i förenämnda lönegrad. Såsom chefstjänster för de mest krävande specialorganisationerna bör utnyttjas de nu till skiftesorganisationerna i Kopparbergs län knutna fem distriktslantmätartjänsterna i Ae 25, vilka, likaledes den 1 januari 1961, bör utbytas mot samma antal lantmätartjänster i Ae 26.

Efter de nu föreslagna lönegradsändringarna återstår 38 distriktslantmätartjänster i Ao 25. Dessa tjänster bör föras på övergångsstat, varvid dock samtidigt motsvarande antal lantmätartjänster i Ae 25 bör uppföras på personalförteckningen. Sistberörda tjänster får dock inte besättas annat än allt eftersom distriktslantmätartjänsterna på övergångsstat blir lediga eller ej uppehålls. Lantmätartjänsterna i Ae 25 bör utnyttjas såsom chefstjänster för specialorganisationer ävensom för tillgodoseende av behovet av särskilt kvalificerade lantmätare närmast under distriktslantmätarna å de mest arbetstyngda distriktet. — Såsom framgår av de nyss framlagda förslagen bör någon reducering av det antal befattningar som nu benämnes distriktslantmätartjänster inte ske.

Utöver de nyss förordade förändringarna beträffande lönegradsplaceringen av vissa lantmätartjänster vill jag framlägga förslag om att per den 1 juli 1960 20 lantmätartjänster i reglerad befordringsgång utbytes mot tjänster i Ae 23. Vidare bör 30 förste mätningsteknikertjänster i Ae 15 utbytas mot enbart för specialorganisationerna avsedda förste mätningsteknikertjänster i Ae 17 samt 30 mätningsteknikertjänster i Ae 13 och 20 dylika tjänster i Ae 11 utbytas mot förste mätningsteknikertjänster i Ae 15. Även de lönegradsförändringar, som berör tjänster för mätningstekniker, bör gälla från och med den 1 juli 1960.

Under en följd av år har en besvärande brist på såväl mätningstekniker som lantmätare förelegat inom lantmäteristaten. Den 1 januari 1960 uppgick bristen till omkring 20 lantmätare och cirka 35 mätningstekniker. Samtidigt var ett ej ringa antal biträdestjänster vakanta, men detta förhållande komparerades delvis genom att tillfällig personal, dock ej särskilt utbildad sådan, anställdts vid kontoren. Det synes ej möjligt att under de närmaste åren helt fylla vakanserna å lantmätartjänsterna. Denna brist motväges emellertid till viss del av den effekt som så småningom framkommer genom de förordade delegeringsåtgärderna.

Allvarligare är enligt min mening bristen på mätningstekniker. Ehuru en avsevärd utbyggnad av utbildningskapaciteten för denna personalkategori skett under de senaste två åren, torde ännu minst tre år förflyta innan samtliga nu befintliga teknikertjänster är besatta. Att i detta läge föreslå inrättande av ytterligare teknikertjänster är således ändamålslost.

Rekryteringsläget i fråga om särskilt utbildad biträdespersonal för kontorsarbete inom lantmäteriet är ljusare än vad fallet är beträffande mätningstekniker- och lantmätarkategorierna. Den innevarande budgetår vidtagna dubbleringen av lantmäteristyrelsens utbildningskurser för kontorsbiträdespersonal kommer nämligen, därest densamma såsom jag avser att föreslå i det följande fortsättes, att betydligt förbättra tillgången på sådan personal. Lantmäterikommittén har mot bakgrunden bland annat av nuvarande arbetsläge inom lantmäteriororganisationen samt förslagen om delegering av arbetsuppgifter förordat en betydande ökning av nu ifrågakvarande biträdespersonal. För min del bedömer jag det mest angeläget att dispositioner vidtages för att i organisationen kunna behålla nuvarande kader av extraanställd biträdespersonal. Vissa förslag härutinnan avser jag att framlägga i det följande i samband med behandlingen av lantmäteristatens avlöningsanslag. Härutöver bör dock vid sidan av de åtta nya arkivservice-tjänsterna fem extraordinarie biträdestjänster i den för vissa kartritningsbiträden avsedda befordringsgången nyinrättas inom lantmäteristaten. Vid nästa budgetårsskifte bör därjämte tio tjänster i denna befordringsgång utbytas mot samma antal kontoristtjänster i Ae 9.

I samband med viss omorganisation av lantbruksorganisationen kan förväntas att ett antal tekniker, nu tillhörande lantbruksingenjörsavdelningarna, kan inplaceras i lantmäteriväsendet. Hinder härför bör ej möta på grund av de för mätningsteknikertjänster i lantmäteriinstruktionen upp-

tagna kompetensbestämmelserna. Ej heller bör föreligga hinder för lantmäteristyrelsen att i begränsad utsträckning besätta vakanta befattningar som mätningstekniker med annan specialutbildad personal med i huvudsak motsvarande kvalifikationer.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga övergångsbestämmelser, innefattande jämväl vissa föreskrifter beträffande flyttningsersättningar i enskilda fall, i anledning av den nu föreslagna omorganisationen av lantmäteriväsendet.

Rikets allmänna kartverks arbetsuppgifter och organisation. Till att börja med torde jag få beröra vissa spörsmål angående utarbetandet av ekonomisk karta för Kopparbergs län. Jag vill erinra om ett av mig i propositionen 1959: 148 gjort, av riksdagen därefter biträtt uttalande om behovet av att snabbare upprätta ekonomiska kartor i de delar av landet, bland annat just i fråga om Kopparbergs län samt det inre av Norrland, där bristen på lämpliga kartor är kännbar. Utarbetandet av dylika kartor är ett medel att påskynda och förenkla genomförandet av en mångfald fastighetsregleringar, främst i fråga om skogliga arronderingar. Från kartverkets sida har nu föreslagits åtgärder i anledning av en på grundval av mitt förenämnda uttalande av verket utförd utredning. Ämbetsverket uttalar i sin skrivelse, att det mest trängande behovet av ekonomisk kartläggning föreligger i fråga om de ur rationaliseringssynpunkt viktigaste delarna av Kopparbergs län. Till denna uppfattning har lantmäteristyrelsen, lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen anslutit sig vid samråd i samband med kartverkets utredningsarbete.

Det av kartverket framförda förslaget innebär, att den ekonomiska kartan över Kopparbergs län skall upprättas under åren 1962—1972 vid sidan av de arbeten, som återstår för att fullfölja den ekonomiska kartläggningen i landet i den utsträckning varom principbeslut fattades vid 1937 års riksdag. Enligt detta beslut skall fullständig ekonomisk karta endast utarbetas för en mindre del av berörda län. Kartverkets ursprungliga planer har varit att påbörja ifrågavarande arbete omkring år 1964. För genomförande av kartverkets nu framlagda förslag skulle erfordras en betydande förstärkning av verkets resurser. Min åsikt är dock att förutsättningar föreligger för kartverket att i huvudsak inom ramen för nuvarande personaltillgång och utan mera betydande olägenheter kunna genom en viss förskjutning av tidsplanen för den återstående delen av de i 1937 års kartläggningsprogram ingående arbetena redan under nästkommande budgetår påbörja upprättandet av en ekonomisk karta över Kopparbergs län i hela den utsträckning kartverket avsett i sin skrivelse. Jag förutsätter vidare, att den kapacitet som kan frigöras genom av kartverket planerade rationaliseringar, underlättade genom vissa medelsförstärkningar som jag avser att föreslå i det följande insättes på berörda kartläggningsarbete. Rationaliseringsåtgärderna beräknas av kartverket i första stadiet kunna leda till att fem kartassi-

stenter kan frigöras för ändamålet. Härjämte bör lantmäteriet medverka i all skäligen utsträckning vid det omfattande arbetet med fastighetsutredningar m. m., som blir ett led i verksamheten. Kartans upprättande torde likväl komma att bli tidskrävande. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter angående planer för kartläggningen.

Vad beträffar kartverkets framställning om vissa provisoriska förstärkningsåtgärder i syfte att påskynda upprättandet jämväl av den topografiska kartan, anser jag att ställningstagande till berörda spörsmål bör få anstå till dess kartverket inkommit med slutligt förslag i fråga om långtidsplanerna för den officiella kartläggningen.

Kartverket intar en central roll när det gäller framställning och tillhandahållande av fotogrammetriskt material. Det får antagas att betydelsen av ämbetsverkets verksamhet härvidlag kommer att växa framgent. För att tillfredsställa konsumenterna av det fotogrammetriska materialet bör detta vara så aktuellt som möjligt. Därför bör, såsom 1953 års fotogrammetriutredning, lantmäterikommittén och kartverket föreslagit, en kontinuerlig och systematisk omdrevsfotografering komma till stånd i syfte att från lämplig höjd taga flygbilder, som ej är äldre än cirka tio år, skall finnas tillgängliga beträffande hela landet. Kartverket har förklarat, att en sådan fotograferingsverksamhet när som helst kan igångsättas med de resurser verket redan har till sitt förfogande.

Såväl fotogrammetriutredningen som lantmäterikommittén har föreslagit, att kartverkets fotogrammetriska byrå samt dess beställningsavdelning skall sammanslås till en enhet med från verket i övrigt skild ekonomi. Verksamheten inom denna enhet bör enligt utredningarnas mening bedrivas i affärsmässiga former. Lantmäterikommittén förordar för sin del, att kartverkets fotogrammetriska verksamhet skall finansieras genom ett särskilt å riksstaten uppfört förslagsanslag. Under detta anslag skall enligt kommittén få disponeras dels ett belopp motsvarande de från beställningsarbetena inflytande inkomsterna efter vissa avdrag, dels vissa under kartverkets övriga anslag nu upptagna belopp. Med anlitande av de medel, som finnes tillgängliga under anslaget, bör enligt kommittéförslaget kartverket kunna fortlöpande anpassa personalpolitik och investeringsbeslut till såväl den snabba utvecklingen inom den fotogrammetriska och den fotografiska instrumenttekniken som till den växlande efterfrågan på material. Nära nog samtliga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat detsamma utan erinran.

Även enligt min mening föreligger starka skäl för att kartverkets fotogrammetriska verksamhet skall bedrivas efter affärsmässiga grunder. Här för talar främst verksamhetens till stor del servicebetonade karaktär samt den snabba utvecklingen på det fotogrammetriska området och de krav på en fortlöpande anpassning av verksamhetens inriktning och omfattning som följer härav. Likaså tillstyrker jag förslagen om sammanslagning av den fotogrammetriska byrån och den fotogrammetriska beställningsavdelningen vid kartverket. Viss försöksverksamhet, som givit enbart goda er-

farenheter, har sedan något mer än ett år tillbaka pågått för att utvärdera effekten av en dylik organisatorisk förändring. En definitiv sammanföring av berörda enheter bör av praktiska skäl ske först den 1 juli 1961. Vid denna tidpunkt kan också de förenämnda affärsmässiga grunderna träda i tillämpning. Därest riksdagen godtager här angivna principförslag, torde jag få återkomma med närmare förslag i ämnet, bland annat rörande den anslagstekniska konstruktionen ifråga om den affärsmässiga driften, vid anmälan av 1961 års statsverksproposition.

De tidigare omnämnda geodetiska beställningsarbetena bör av kartverket alltså utföras till självkostnadspris och de därvid inflytande ersättningarna upptagas under kartverkets rubrik å riksstatens inkomstsida.

Vad angår det av fotogrammetriutredningen och lantmäterikommittén berörda spørsmålet om kartverkskommissionens framtida ställning finner jag, att ingen ändring för närvarande bör ske härutinnan i avvaktan på resultatet av den i det föregående omnämnda, förestående utredningen angående organisationen inom området för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering.

Anslagsfrågor. Innan jag ingår på närmare behandling av anslagsfrågorna vill jag anmäla, att de av mig i detta anförande framlagda förslagen till lönegradsändringar — efter överläggningar mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer — godtagits av organisationerna.

Vid beräkning av medelsbehovet under lantmäteristyrelsens avlöningsanslag bör först hänsyn tagas till det i det föregående framlagda förslaget att distriktsorganisationens centralkontor skall inordnas i styrelsen. Av detta förslag följer, att från lantmäteristaten överföres tre lantmätartjänster i Ao 24, vilka tjänster därvid bör ombildas till byrådirektörstjänster i samma lönegrad, samt två ingenjörstjänster i Ae 19. Vidare bör från lantmäteristaten avföras två förste mätningsteknikertjänster i Ae 15 och en mätningsteknikertjänst i Ae 13 samtidigt som å styrelsen inrättas ytterligare en tjänst som ingenjör i Ae 19 samt två förste mätningsteknikertjänster i Ae 15. En kontoristtjänst i Ao 9 och en dylik tjänst i Ae 9 samt sex tjänster för kontorsbiträdespersonal i den för vissa kartritningsbiträden avsedda reglerade befordringsgången bör ävenså överföras till styrelsen. Slutligen bör i samband med denna omorganisation å styrelsens mätningstekniska avdelning inrättas två befattningar som kontorist i Ae 9 för handhavande av stereotekniska uppgifter varvid i anslutning därtill från lantmäteristaten avföres två tjänster i den nyssnämnda befordringsgången för kartritningsbiträden.

För upprätthållande av den verksamhet inom styrelsen, som för närvarande handhas av centralkontoret, erfordras härjämte att medel anvisas under styrelsens avlöningsanslag för två lantmätare i Ae 21 och tre mätningstekniker eller vägmästare i lönegrad A 13. Dessa befattningshavare bör nämligen med bibehållande av i lantmäteristaten innehavda tjänster förordnas

att tills vidare tjänstgöra hos styrelsen. Ytterligare medel erfordras för anlåtande av skoglig expertis och viss annan extrapersonal. Till täckande av här angivna lönekostnader ävensom av merkostnaderna till följd av det förut förordade utbytet av en byrådirektörstjänst i Ao 26 mot avdelningsdirektörstjänst i Bo 1 å den mätningstekniska avdelningen behövs ett medelstillskott under förevarande avlöningsanslag å sammanlagt 523 900 kronor. Det belopp varmed lantmäteristatens avlöningsanslag skall nedräknas är med detta förslag 510 800 kronor.

För tillgodoseende av det tillfälligt ökade arbetskraftsbehovet i anledning av de på styrelsen ankommande arbetena med genomförandet av förordade organisationsförändringar och rationaliseringar av skilda slag inom lantmäteriväsendet vill jag föreslå, att de under förevarande anslag beräknade medlen till tillfällig personal ökas med 32 000 kronor. Vidare bör lantmäteristyrelsen bemyndigas att tills vidare anlita personal i lantmäteristaten för nyssnämnda arbeten, varvid avlöningsförmåner samt resekostnadsersättning och traktamente torde få bestridas med utnyttjande av lantmäteristatens avlönings- och omkostnadsanslag. Bemyndigandet torde även avse innevarande budgetår, enär styrelsen behöver snarast påbörja förberedelsearbetena för omorganisationen. Riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att lämna styrelsen sagda bemyndigande bör inhämtas.

De förslag, som från lantmäteristyrelsens och kommitténs sida framlagts om extraordinarie- eller ordinariesättning av vissa tjänster hos styrelsen, finner jag mig inte böra biträda. Däremot tillstyrker jag utbyte av en kontoristtjänst i Ao 9 på nuvarande landsbyrån mot en kansliskrivartjänst i Ao 10. Slutligen bör en förste mätningsteknikertjänst i Ae 15 på stadsbyrån uppflyttas till Ae 17. Kostnadsökningen för de senast nämnda lönegradsändringarna uppgår till sammanlagt 3 000 kronor.

De av styrelsen beräknade merkostnaderna för 1959 års lönereglering och för reglerad beföringsgång anser jag med hänsyn till anslagsbelastningen kunna rymmas inom nu utgående anslag. Å andra sidan biträder jag styrelsens förslag till vissa omföringar, vilket medför en minskning av medelsbehovet med 10 800 kronor. För ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör beräknas 15 800 kronor.

De av mig förordade utgiftsförändringarna under lantmäteristyrelsens avlöningsanslag leder till att detsamma för nästa budgetår bör upptagas med ett belopp av 1 936 800 kronor. Beloppet bör fördelas på olika anslagsposter i enlighet med efterföljande hemställan.

Å lantmäteristyrelsens personalförteckning bör uppföras följande tjänster, nämligen en avdelningsdirektörstjänst i Bo 1, tre byrådirektörstjänster i Ao 24, en kansliskrivartjänst i Ao 10 och en kontoristtjänst i Ao 9. Samtidigt bör från förteckningen avföras en byrådirektörstjänst i Ao 26 och en kontoristtjänst i Ao 9.

Under lantmäteristyrelsens omkostnadsanslag bör, med hänsyn till de ökade traktamentskostnaderna ävensom till behovet av

tjänsteresor i anslutning till arbetet med genomförandet av den nya organisationen, anslagsposten till reseersättningar höjas med 5 000 kronor. Vidare vill jag förorda, att för att giva utrymme för dels kostnader för vissa försöksarbeten i anslutning till arbetet med lantmäteriverksamhetens rationalisering, dels vissa automatiska kostnadsstegringar delposten till övriga expenser höjes med 6 700 kronor. Delposten till bränsle, lyse och vatten kan nedräknas med 3 000 kronor.

Inordnandet av distriktsorganisationens centralkontor i lantmäteristyrelsen föranleder enligt mina beräkningar en medelsökning under detta anslag å 79 700 kronor, som kan frånräknas vid medelsberäkningen under lantmäteristatens omkostnadsanslag. Av sistnämnda belopp bör 1 700 kronor hänföras till anslagsposten till sjukvård, 38 000 kronor till anslagsposten till reseersättningar, 4 000 kronor till delposten till bränsle, lyse och vatten samt 36 000 kronor till delposten till övriga expenser. Jag har därvid förutsett, att den under lantmäteristatens omkostnadsanslag upptagna anslagsposten till kostnader i samband med lantmäteriförrättningar samt lantmäteristatens utrustningsanslag alltjämt bör få disponeras för sådana till centralkontorets arbetsuppgifter hänförliga utgifter, som nu belastar dessa anslag.

Det totala anslagsbeloppet till omkostnader vid lantmäteristyrelsen budgetåret 1960/61 bör enligt förenämnda beräkningar uppgå till 240 700 kronor.

De av mig i tidigare avsnitt föreslagna personalförstärkningarna med åtta kansliskrivartjänster i Ae 10 och fem biträdestjänster i reglerad befordringgång föranleder ett ökat medelsbehov under lantmäteristatens avlöningsanslag å 143 900 kronor. Samtliga tillstyrkta lönegradsförändringar berörande befattningshavare inom lantmäteristaten belastar anslaget med ytterligare kostnader å 402 800 kronor. I anslutning härtill vill jag nämna, att utökningen av arkivservicepersonalen kan medföra en inbesparing i fråga om resekostnader med cirka 15 000 kronor samt en kapacitetshöjning hos distriktsorganisationen motsvarande ökade taxekomster av storleksordningen 80 000 kronor vid tillämpning av den lantmäteritaxa jag kommer att förorda i det efterföljande.

Såsom jag förut anfört finns inom lantmäteristaten ett betydande antal extraanställda i kontorstjänst, vilka anställts för att i möjligaste mån motverka föreliggande brist på särskilt utbildad personal. Dessa extraanställda utgör även rekryteringsunderlag till lantmäteristyrelsens utbildningskurser för kontorsbiträdespersonal. Styrelsen har upplyst, att med hänsyn till att en minskning av antalet vakanser är att vänta, svårigheter uppkommer att med nuvarande ordning under nästa budgetår bibehålla en stor del av nämnda personal vid sina anställningar. För att ge anslagsmässigt utrymme för styrelsen att trots den förstärkning som följer av att vissa vakanser utfylles i huvudsak behålla den nuvarande kadern av extrapersonal av ifrågavarande slag bör i första hand 100 000 kronor anvisas för avlöande av

sådana av 1958 års riksdag inrättade vägmästartjänster, vartill hittills vakansmedel tagits i anspråk. Därjämte vill jag förorda att, enär skiftesverksamheten i Norrbottens län befinner sig i slutskedet, det belopp å sammanlagt 157 000 kronor, som i enlighet med skilda riksdagsbeslut för närvarande disponeras för förstärkning av skiftesverksamheten i sagda län m. m., hädanefter skall helt få tagas i anspråk för avlönande av extraanställd biträdespersonal. Däremot kan medel motsvarande fem lantmätartjänster i reglerad befordringgång avföras från anslaget.

Till ersättning åt mätningsteknikerpraktikanter har alltsedan budgetåret 1958/59 under lantmäteristatens avlöningsanslag beräknats 130 000 kronor, varjämte lantmäteristyrelsen för innevarande budgetår bemyndigats att i begränsad utsträckning anlita vakansmedel till dylika ersättningar. Någon utökning nästa budgetår av sagda medelsanvisning kan jag inte förorda men tillstyrker däremot att bemyndigandet får gälla även för budgetåret 1960/61. Lantmäteristyrelsens förslag om anvisande av särskilt belopp till ersättning åt kontorsbiträdespraktikanter kan jag inte biträda.

För närvarande är medel till bestridande av kostnader för särskilda kartlagningsarbeten vid länslantmäterikontoren till ett belopp av 112 500 kronor anvisade under en speciell anslagsrubrik å riksstaten. Av sistnämnda belopp hänför sig 109 000 kronor till avlöningskostnader och återstoden till expenser. Av budgettekniska skäl vill jag förorda, att medelsanvisningen för ändamålet hädanefter sker under lantmäteristatens avlönings- respektive omkostnadsanslag. Emellertid bör i överensstämmelse med lantmäteristyrelsens beräkningar beloppet till avlöningskostnaderna för befintlig personal för nämnda uppgifter med hänsyn till 1959 års lönereglering, löneklassuppflyttningar, ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter och reservationsmedelsförbrukningen ökas med 11 600 kronor till 120 600 kronor. Detta belopp bör fördelas med 100 500 kronor å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, 18 000 kronor å anslagsposten till rörligt tillägg och 2 100 kronor å anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

För övriga automatiska kostnadsförändringar berörande lantmäteristatens avlöningsanslag erfordras en medelsförstärkning å 419 000 kronor. Vid beräkningen av detta belopp har jag utgått från att 225 500 kronor av medelsbehovet för ifrågavarande kostnadsändringar skall täckas inom nuvarande anslagsram. För ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör beräknas 286 500 kronor.

Under beaktande av de här förordade utgiftsförändringarna bör förevarande anslag uppföras med ett sammanlagt belopp av 25 790 700 kronor. Fördelningen av detta belopp å olika anslagsposter bör ske i enlighet med den hemställan i ämnet som jag avser framföra i det följande.

Å lantmäteristatens personalförteckning, vars nuvarande underrubriker bör slopas, torde med tillämpning från och med den 1 juli 1960 få uppföras elva lantmätartjänster i Ao 24 och 20 lantmätartjänster i Ae 23, varvid samtidigt bör avföras elva tjänster i Ao 23. Vidare torde från nyssnämnda tid-

punkt de tre lantmätartjänster i Ao 24 och den kontoristtjänst i Ao 9, som överförs till lantmäteristyrelsen, få avföras från förteckningen.

Per den 1 januari 1961 bör den förändringen vidtagas beträffande personalförteckningen att å densamma uppföres tio biträdande överlantmätartjänster i Ao 26, 110 distriktslantmätartjänster i Ao 26, fem lantmätartjänster i Ae 26 och 38 lantmätartjänster i Ae 25. Därvid bör vid samma tidpunkt från personalförteckningen avföras tio biträdande överlantmätartjänster i Ao 25, 148 distriktslantmätartjänster i Ao 25 och fem distriktslantmätartjänster i Ae 25. Överstatförande av tjänster bör ske i överensstämmelse med vad tidigare anförts.

Vad gäller lantmäteristatens omkostnadsanslag anser jag mig böra förorda, att i enlighet med lantmäteristyrelsens anslagsäskanden posten till reseersättningar uppräknas med 200 000 kronor för bestridande av ökade resekostnader och traktamenten. Jag vill vidare föreslå, att posten till förnyelse och underhåll av utrustning ökas med 40 000 kronor i syfte att äldre instrument i större utsträckning än nu är möjligt skall kunna ersättas med moderna sådana samt att ställa medel till förfogande för täckande av utrustningsbehov i samband med förflyttningar i anledning av omorganisationen. Med hänsyn till det för omorganisationen ökade behovet av expensmedel ävensom till vad lantmäteristyrelsen anförut angående angelägenheten av en förbättrad telefonutrustning samt till vissa kostnadsförtydningar tillstyrker jag, att delposten till övriga expenser höjes med 60 000 kronor. Denna post bör vidare i anledning av vad jag anförut under lantmäteristatens avlöningsanslag angående sättet för den fortsatta medelsanvisningen till kartlagningsverksamheten höjas med 3 500 kronor. Å andra sidan bör delposten till bränsle, lyse och vatten samt anslagsposten kostnader i samband med lantmäteriförrättningar till följd av belastningen kunna nedräknas med 12 000 respektive 100 000 kronor. I enlighet med det sagda bör omkostnadsanslaget för nästkommande budgetår uppföras med 5 297 800 kronor.

Lantmäteristatens utrustningsanslag är för innevarande år uppfört med ett belopp av 375 000 kronor. Lantmäterikommittén har funnit att för höjning av utrustningsstandarden erfordras sammanlagt omkring två miljoner kronor, vilket belopp enligt kommitténs mening bör fördelas på minst fem år. Även lantmäteristyrelsen har i sin anslagsskrivelse starkt understrukit behovet av en förbättrad utrustning. Med hänsyn till det sagda föreslår jag, att anslaget för nästkommande budgetår höjes med 25 000 kronor till 400 000 kronor. Jag utgår från att lantmäteristyrelsen disponerar anslaget nära nog i sin helhet till anskaffande av arbetsbesparande instrument och apparatur.

Till utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl. har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 461 600 kronor. Huvuddelen av medelsanvisningen avser de av lantmäteristi-

styrelsen bedrivna utbildningskurserna för mätningstekniker och kontorsbiträdespersonal. Förslag till omläggning av utbildningsanordningarna för dessa personalkategorier har av lantmäteristyrelsen i anledning av ett av Kungl. Maj:t den 22 mars 1957 givet uppdrag framlagts i ett den 20 oktober 1959 dagtecknat betänkande angående mätningsteknisk och kartteknisk utbildning (SOU 1959: 36). Innebörden av betänkandet, vilket avser utbildningsanordningar för hela arbetsmarknadens behov av personal av här ifrågakarande slag, är i huvudsak, att mätningsteknikerutbildningen föreslås inordnad i den tekniska yrkesundervisningen och förlagd till nya mätningstekniska fackskolor i anslutning till högre tekniska läroverk. Utbildningen avses omfatta två studieår med en mellanliggande sommartermin för fältövningar. I fråga om utbildningens innehåll föreslås vissa ändringar, dels i syfte att bibringa eleverna vidgade kunskaper inom vissa ämnesområden, dels med avsikt att utbildningen skall ansluta till det för den tekniska yrkesundervisningen uppbyggda systemet. Styrelsens förslag beträffande utbildningens kapacitet grundar sig på en i samverkan med arbetsmarknadsstyrelsen utförd prognos, enligt vilken det långsiktiga behovet av mätningstekniskt utbildad personal av berört slag uppgår till 55 å 60 befattningshavare årligen.

Även i fråga om den kontorsbiträdespersonal varom här är fråga — i betänkandet benämnd kartteknisk personal — föreslår lantmäteristyrelsen, att den nuvarande verksutbildningen ersättes med för hela arbetsmarknadens behov avsedda utbildningsanordningar som avses anknytas till kommunala tekniska skolor eller kommunala yrkesskolor. Utbildningen anses därvid böra utvidgas från nuvarande kurser om fyra och en halv månads längd till tvåterminskurser. Förslagen rörande utbildningsanordningarnas kapacitet grundar sig även beträffande den karttekniska personalen på en prognos, som ger vid handen att arbetsmarknadens behov långsiktigt motsvarar minst 100 dylika befattningshavare per år. I betänkandet har lantmäteristyrelsen slutligen hemställt, att för anställande av mätningstekniker- och kontorsbiträdespraktikanter för nästa budgetår anvisas 380 000 kronor.

Styrelsens betänkande har varit föremål för en omfattande remissbehandling och de framförda förslagen har därvid i allmänhet tillstyrkts. Emellertid erfordras vissa ytterligare överväganden innan slutlig ställning kan tagas i ärendet. Avsikten är att återkomma till spörsmålet sedan dessa överväganden avslutats.

Den i lantmäteristyrelsens regi fortsatta utbildningen av mätningstekniker bör avse fullföljande nästa budgetår av de två pågående kurserna med sammanlagt 55 elever samt påbörjande av en ny tvåårig kurs för 30 elever. Även sistnämnda kurs bör förläggas till Stockholm. Såsom lantmäteristyrelsen uttalat bör det för avlöningar av den heltidsanställda lärarpersonalen vid ifrågakarande kurser beräknade beloppet på grund av automatiska utgiftsstegringar höjas med 2 200 kronor. Av samma skäl bör en uppräknings

med 900 kronor av beloppet avsett för resekostnadsersättning och traktement till lärare och assistenter ske. Ävenså bör de till expenser avsedda medlen med hänsyn till vissa kostnadsstegringar uppräknas med 700 kronor. Av styrelsen i övrigt föreslagna utgiftsökningar anser jag mig inte kunna biträda. Med hänsyn till det sagda och då någon anvisning till utrustning ej erfordras kan medelsbehovet för förevarande utbildningskurser för mätningstekniker anges i huvudsak sålunda: till ersättningar till lärare och assistenter 141 300 kronor, till resekostnadsersättning och traktement till dessa 15 000 kronor, till bidrag till elever 176 700 kronor samt till lokaler och expenser 25 600 kronor. För ifrågavarande ändamål torde följaktligen för budgetåret 1960/61 böra beräknas sammanlagt 358 600 kronor.

För anordnande nästa budgetår av utbildningskurser för kontorsbiträdespersonal enligt samma grunder som nu bör till lantmäteristyrelsens förfo-gande ställas ett belopp av 46 400 kronor. Detta innebär en av vissa kostnadsfördyringar betingad ökning med 400 kronor i jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår .

De av lantmäteristyrelsen föreslagna fortbildningskurserna för mätningstekniker och kontorsbiträdespersonal i förrättningsförberedelse m. m. ligger helt i linje med vad jag i det föregående förordat angående angelägenheten av att arbetsuppgifter delegeras från lantmätarna till nyss nämnda personalkategorier. Jag har ingen annan erinran mot styrelsens förslag till utformning av dessa fortbildningskurser än att enligt min mening 30 elever bör kunna beredas plats i varje kurs. Medelsbehovet beräknar jag till 5 800 kronor per kurs eller sammanlagt 11 600 kronor.

Till kostnader i samband med anordnandet av centrala fortbildningskurser och av lantmäterikonferenser av informatorisk natur bör anvisas 15 000 kronor. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en med 6 300 kronor ökad medelsanvisning. Däremot kan jag inte biträda lantmäteristyrelsens äskande om medel till bestridande av avgifter till vissa av andra än styrelsen anordnade kurser.

Vid bifall till vad jag här förordat uppgår det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till 431 600 kronor. Då härav 10 500 kronor torde kunna täckas genom ianspråktagande av reservation, behöver förevarande anslag uppföras med 421 100 kronor, vilket i jämförelse med anvisningen för innevarande budgetår innebär en minskning med 40 500 kronor.

Vad gäller anslaget Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m. vill jag under hänvisning till vad lantmäteristyrelsen anfört i sin petitaskrivelse biträda styrelsens förslag att återstående anslagsbehov för de ändamål, vartill medel hittills anvisats under anslaget Kostnader för provskiften i Kopparbergs län, fortsättningsvis bör bestridas från förevarande anslag. Någon uppräknning av anslaget härför eller för de ändamål till vilka anslaget redan nu disponeras är enligt min mening inte erforderlig. Med hänsyn härtill bör till bidrag till vissa förrättningskostnader m. m. beräknas 220 000 kronor, till bidrag

till kostnader för provskiften i Kopparbergs län 5 000 kronor, till bidrag till kostnader vid ensittarförrättningar, bidrag till ersättningar åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar och bestridande av kostnader för vissa avstycknings- och mantalssättningsförrättningar 110 000 kronor samt till bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m. 10 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp eller 345 000 kronor.

De ändamål, vartill medel sedan åtskilliga år disponerats ur de särskilda anslagen Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark och Ströängars indragande till kronan, skall i enlighet med vad som förordats i propositionen den 15 januari 1960 angående vissa norrlandsfrågor hädanefter tillgodoses ur reservationsanslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering.

I fråga om rikets allmänna kartverks avlöningsslag kan jag inte förorda andra anslagsförändringar än de som föranledes av automatiska kostnadsstegringar. Såsom framgår av det föregående anser jag mig sålunda inte kunna biträda de framförda förslagen till personalförstärkningar. Ej heller kan jag tillstyrka de i kartverkets anslagsskrivelse framförda förslagen om löneregleringar. Mot ämbetsverkets beräkningar av kostnadsökningarna på grund av löneklassförändringar, reglerad befordringsgång, höjning av det rörliga tillägget och ökad komensation för höjda folkpensionsavgifter har jag däremot ingen erinran. Anslaget bör till följd härav uppräknas med sammanlagt 216 900 kronor. Det bör fördelas i enlighet med efterföljande hemställan.

Under rikets allmänna kartverks omkostnadsanslag bör delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser med hänsyn till utgiftsökningar av automatisk karaktär uppräknas med 8 000 respektive 7 000 kronor. Å andra sidan bör anslagsposten till ersättning för tjänstedräkt på grund av belastningen kunna sänkas med 600 kronor. Övriga förslag till anslagsförändringar kan jag inte tillstyrka. Vid bifall till vad jag nu förordat erfordras sammanlagt en med 14 400 kronor till 713 200 kronor ökad medelsanvisning.

I sin anslagsskrivelse för budgetåret 1960/61 har kartverket beträffande anslaget Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. framlagt vissa förslag rörande reproduktionsarbeten, angående för ekonomiska kartans framställning erforderliga förminskningar av lantmäterikartor samt beträffande vissa försöksarbeten m. m. De föreslagna åtgärderna, vilka enligt kartverket kostnadsmässigt kan inrymmas under befintligt anslag, föranleder ingen erinran från min sida. För täckande av automatiska utgiftsstegringar är det tillfyllest med en anslagshöjning med 50 000 kronor. De medelsäskanden som framförts i kartverkets skrivelse rörande vissa provisoriska förstärkningsåtgärder för påskyndande av vissa kartarbeten bör i överensstämmelse med vad jag anfört i tidigare avsnitt ej föranleda någon åtgärd.

Anslaget bör totalt upptagas med 1 830 000 kronor. Fördelningen å skilda poster bör i huvudsak ske sålunda: till fältarbeten ett belopp av 1 000 000 kronor, till flygfotografering m. m. 670 000 kronor, till reproduktionsarbeten 150 000 kronor samt till ortnamnsgranskning 10 000 kronor.

Till täckande av kostnader för utrustning vid rikets allmänna kartverk torde för budgetåret 1960/61 anvisas ett oförändrat anslag å 300 000 kronor. Beloppet skall nära nog i sin helhet användas för anskaffning av apparatur och instrument. Beslut om den närmare dispositionen av anslagsmedlen torde få meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av kartverket.

Vad slutligen angår anslaget Rikets allmänna kartverk: Utbildningskurser för viss personal biträder jag kartverkets yrkande om oförändrad medelsanvisning å 4 000 kronor för nästa budgetår.

Lantmäteritaxan. Lantmäterikommittén har, såsom förut nämnts, även framlagt förslag till ändringar i lantmäteritaxan. Då grunderna för denna taxa år 1950 underställdes riksdagen (prop. 104; JoU 30; rskr. 247) uttalade dåvarande departementschefen, att med hänsyn till lantmäteriväsendets allmännyttiga karaktär man ej borde räkna med att inkomsterna av förrättningarna skulle ge full täckning för kostnaderna utan att en viss subvention borde ske från det allmännas sida. Hänsyn borde härvid tagas till de olika förrättningsobjektens förmåga att själva bära kostnaderna samt till i vad mån förrättningarna kunde anses särskilt angelägna ur det allmännas synpunkt. Departementschefen förordade i fråga om ersättningsbeloppens storlek i princip att ersättningarna för flertalet s. k. legala förrättningar skulle uppgå till omkring 40 procent av lantmäteriets självkostnader och att de i fråga om övriga förrättningar och uppdrag i stort sett skulle motsvara självkostnaderna. Vidare anlades vissa synpunkter på frågan om differentiering av taxavgifterna inom de olika ärendegrupperna. Sålunda borde avgifterna hållas låga för sådana förrättningar, som var av särskild betydelse för jordbrukets rationalisering. Även i övrigt borde man vid detaljutformningen av taxan eftersträva en viss differentiering med hänsyn till exempelvis värdet av förrättningsobjektet, det ekonomiska värdet av förrättningens genomförande samt förrättningens allmännytta över huvud taget. Departementschefens uttalanden föranledde inte någon erinran från riksdagens sida. Angivna principer har beaktats jämväl vid de justeringar av taxan, som senare vidtagits. Dock innebar 1959 års riksdagsbeslut i fråga om ändring av lantmäteritaxan att den ursprungligen avsedda genomsnittliga taxenivån för legala förrättningar möjligen något överskridits.

Föreliggande kommittéförslag innebär bland annat, att de till tio procent av lantmäteriets självkostnader beräknade kostnaderna för bedriven rådgivningsverksamhet m. m. i motsats till nu fortsättningsvis bör fördelas på den tid som skall ersättas av sakägarna. Detta förslag kan jag biträda. Vidare innebär kommittéförslaget, att för förrättningar av betydelse för jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering skall tillämpas en genomsnittlig kost-

nadstäckning uppgående till 40 procent av lantmäteriets självkostnader. Med hänsyn till vikten ur samhällelig synpunkt av att stimulera sagda rationaliseringsverksamhet, finner jag det angeläget att sakägarnas kostnader här för hålles nere. Jag kan därför tillstyrka den blott mindre jämkning uppåt i taxenivån för här berörda typ av förrättningar, som kommitténs förslag innebär.

I fråga om lantmäteriets verksamhet i samhällen och tätorter, det vill säga i stort sett den verksamhet som bedrivs inom enligt byggnadslagen detaljplanerade områden och som huvudsakligen äsyftar att anpassa fastighetsindelningen för byggnadsverksamhet därinom, har lantmäterikommitén uttalat, att enligt dess mening anledning saknas till subvention på förrättningsstadiet. Till denna uppfattning kan jag ansluta mig. Avgifterna för ifrågavarande verksamhet bör i enlighet härmed beräknas så att full kostnadstäckning erhålles. De i lantmäteristyrelsens remissyttrande äsyftade lagaskiftes-, ägoutbytes- och sammanföringsförrättningarna inom enligt byggnadslagen detaljplanerade områden anser jag ej böra utgöra undantag från nyss angivna princip. Såsom vid remissbehandlingen föreslagits bör till den grupp åtgärder, där avgifterna skall täcka självkostnaderna, även hänföras avstyckningsförrättningar avseende bebyggelse för fritidsändamål utanför fastställd detaljplan.

Självkostnadstäckningen för sådan för närvarande subventionerad lantmäteriverksamhet, som ej särskilt berörts i det föregående — med andra ord huvudsakligen fastighetsbildning för helårsbebyggelse utanför enligt byggnadslagen detaljplanerade områden samt andra förrättningar på landsbygden, vilka ej sammanhänger med verksamheten för den yttre rationaliseringen av jordbruks- och skogsfastigheter — föreslås av lantmäterikommitén skola höjas med 10—20 procent. Taxenivån för berörda ärenden är nu satt så att taxeinkomsterna täcker mellan 40 och 70 procent av lantmäteriets kostnader för åtgärderna i fråga. Med hänsyn till den utveckling som skett i fråga om fastighetsvärdena och till den allmänna standardhöjningen anser jag, att en större genomsnittlig kostnadstäckning än för närvarande är motiverad. Jag tillstyrker därför även detta förslag till taxejustering.

Den närmare fördelningen av skilda slag av förrättningar och uppdrag i nyss angivna grupper för taxesättningen torde få ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid bör också bestämmas huru differentieringen inom de olika grupperna i detalj skall utformas. Vid ställningstagandet till spörsmålen beträffande lantmäteritaxans utformning måste avseende fästas vid den sänkande verkan på självkostnaderna per utförd arbetsenhet, som blir följderna av vad jag i det föregående förordat angående tillämpning av förenklad arbetsmetodik i lantmäteriverksamheten och rörande delegering av arbetsuppgifter till biträdespersonalen. Jag vill i detta sammanhang erinra om att 1959 års riksdag biträtt vad jag i propositionen nr 148 till sagda riksdag anförde angående vissa principer för nedsättning av ersättningsbelopp vid i rationaliseringsverksamheten tillämpade kombinerade förrättningsförfaranden. Någon ändring i sagda principer bör ej komma i fråga.

Enligt kungörelsen 1935: 84 om statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län skall vid laga skifte till ändring av storskifte inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län av allmänna medel gäldas kostnaden till förrättningsmännen, lösen för karta och handlingar jämte kostnaden för införskaffade handlingar, som erfordras för skiftets behöriga verkställande. Ävenså skall statsbidrag utgå till ersättning åt sakkunnigt biträde, som med lantmåteristyrelsens medgivande på grund av stadgandet i 2 kap. 2 § lagen om delning av jord å landet anlåtits vid förrättningen. I huvudsak motsvarande bestämmelser om statsbidrag gäller jämlikt kungörelsen 1943: 388 om statsbidrag till bestridande av kostnaderna vid förrättning enligt lagen 1943: 302 med särskilda bestämmelser om äganderättsutredning och sammanläggning av fastigheter inom vissa byar i Kopparbergs län. I sitt betänkande har lantmåterikommittén förordat, att reglerna om avgiftsfrihet för berörda förrättningar skall utgå ur lantmåteritaxan med hänsyn till att rationaliseringsverksamheten inom jord- och skogsbruket även annorstädes innefattar åtgärder av principiellt samma natur som de i Kopparbergs län åsyftade. Kommitténs nyssnämnda förslag föranleder ingen erinran från min sida. Kostnaderna för förrättningarna i fråga bör i fortsättningen bäras av berörda sakägare i samma omfattning som jag i det föregående förordat beträffande annan lantmåteriverksamhet av betydelse för yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter. Sakägarna bör sålunda inte endast svara för samma andel av lantmåteriets självkostnader för förrättningarna, som eljest gäller för berörda åtgärder, utan även för kostnaderna för sådana åtgärder vartill statsbidrag må åtnjutas enligt förenämnda kungörelser. I enlighet härmed bör de med avseende på lantmåteriverksamheten av ifrågavarande art i kungörelsen 1950: 381 angående statsbidrag till kostnaderna för vissa lantmåteriförrättningar m. m. stadgade reglerna om behovsprövade bidrag framgent gälla även i fråga om Kopparbergs län. Beträffande redan påbörjade förrättningar bör nu gällande regler alltjämt tillämpas. Kungl. Maj:t torde få vidtaga i anledning härav erforderliga kungörelseändringar.

En ny lantmåteritaxa uppbyggd på de principer som här föreslagits torde, därest riksdagen godtager sagda principer, få fastställas av Kungl. Maj:t. I tillämpliga delar motsvarande taxeändringar torde samtidigt böra införas i de på kommunal och enskild förrättningsverksamhet tillämpliga stadsmättnings- och vägförrättningsmannataxorna. De i det föregående förordade ändringarna i lantmåteritaxan kan enligt mina beräkningar antagas medföra en inkomstökning för statsverket under nästkommande budgetår med omkring 3 100 000 kronor. För därpå följande budgetår, då ändringarna når full effekt, kan inkomsterna beräknas öka med ytterligare omkring 1 000 000 kronor.»

Utskottet

Inledning. Lantmäteriets främsta arbetsuppgift är att genom nybildning av fastigheter eller ändringar i den befintliga fastighetsindelningen söka erhålla lämpligaste indelning av dylikt slag med hänsyn till de ändamål vartill marken användes eller avses användas. Inte minst de av statsmakterna antagna riktlinjerna för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering ävensom för samhällsplaneringen och bostadspolitiken ställer höga krav på fastighetsindelningens lämplighet. Med hänsyn härtill och till utvecklingen i övrigt på berörda områden har anspråken på insatser från lantmäteriets sida stegrats under den tid som förflutit sedan den nuvarande organisationen fastställdes år 1948. Angivna förhållanden och den under senare år allt kännbarare bristen på utbildad personal har lett till att en arbetsbalans uppkommit, vilken är besvärande ur såväl allmän som enskild synpunkt. Uttryckt i arbetsmånader för all personal var arbetsbalansen vid utgången av år 1959 inte mindre än ca 14 000 månader, vilket motsvarar ungefär femton månaders sysselsättning för den tillgängliga personalen. Detta arbetsläge anser utskottet — särskilt med hänsyn till att ökade insatser från lantmäteriets sida kommer att erfordras för den angelägna yttre rationaliseringen av jordbruks- och skogsfastigheter — vara mycket otillfredsställande. Utskottet finner det därför, liksom departementschefen, vara angeläget att åtgärder nu vidtages för att ytterligare effektivisera lantmäterioorganisationen.

Även rikets allmänna kartverks arbetsuppgifter har under 1950-talet starkt påverkats av utvecklingen. Detta gäller främst ämbetsverkets fotogrammetriska verksamhet, som på grund av fotogrammetriens landvinningar blivit av framträdande betydelse. Härtill kommer att upprättandet av den ekonomiska kartan är av stor vikt för samhällliga och enskilda uppgifter på områden, där ett sådant, detaljerat kartunderlag erfordras. Angivna utveckling har, såsom departementschefen anfört, medfört vissa svårigheter för kartverket att tillgodose anmälda behov av fotogrammetriskt material. Mot bakgrunden härav är det enligt utskottets mening av behovet påkallat att också vissa delar av kartverkets organisation ändras i effektiviserande syfte.

Vad angår den i propositionen upptagna frågan om sammanslagning av lantmäteriet och kartverket kan enligt utskottet ett flertal skäl anföras för en sådan sammanföring. Bland annat skulle härigenom kunna ernås en slutlig lösning på de problem, som hör samman med att båda ämbetsverken i stor utsträckning utför fotogrammetriska arbeten. I detta sammanhang bör understrykas att den tekniska utvecklingen inom lantmäteriet leder till ett allt intensivare utnyttjande av fotogrammetrien. Såsom ett annat skäl för en sådan sammanslagning som nyss nämnts kan angivas ar-

betet på att upprätta den ekonomiska kartan, vilket kräver en omfattande samverkan mellan de båda myndigheterna. Slutligen torde en sammanföring medföra att vissa besparingar kan ske i fråga om administrativ personal. Mot en fullständig sammanslagning kan å andra sidan bland annat anföras att en uppenbar skillnad för närvarande föreligger mellan lantmäteriets och kartverkets organisatoriska uppbyggnad så till vida att det förstnämnda verket karaktäriseras av en starkt decentraliserad organisation under det att det sistnämnda är väsentligen centraliserat till Stockholm. En sammanföring skulle kunna leda till att den nya organisationen blev alltför omfattande och tungrodd. I likhet med departementschefen anser utskottet, att ett definitivt ställningstagande till spörsmålet om de framtida formerna för samordning av de verksamhetsgrenar, som nu faller under lantmäteriet respektive kartverket, får anstå till dess den i 1960 års statsverksproposition omnämnda utredningen berörande rationaliseringsorganen på jordbrukets och skogsbrukets områden slutförts. Det är emellertid önskvärt att ett utvidgat samarbete mellan sagda båda statliga organisationer snarast kommer till stånd inom områden, där arbetsuppgifterna griper in i varandra.

I propositionen har framlagts vissa förslag angående formerna för samverkan mellan lantmäteriet och kartverket beträffande geodetiska arbetsuppgifter. Dessa förslag biträder utskottet. Utskottet ansluter sig likaså till propositionens förslag i syfte att underlätta ett allmännare utnyttjande vid de statliga myndigheterna av fotogrammetriskt material och att bättre tillgodose även annan efterfrågan på sådant material. De föreslagna beställningscentralerna vid länslantmäterikontor torde komma att göra det fotogrammetriska bildmaterialet lättare tillgängligt ej minst för enskilda konsumenter av sådant material. Vad i propositionen anförts i fråga om det sätt, varpå den fotogrammetriska bearbetningsverksamheten med begagnande av större stereoinstrument skall vara organiserad, föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Lantmäteriet. Vad gäller lantmäteriets organisation har departementschefen i propositionen inledningsvis anført, att hittillsvarande erfarenheter visar att tid efter annan behovet av lantmäteriets insatser växlar mellan skilda samhällsuppgifter, t. ex. bostadsförsörjningen och jordbrukets yttre rationalisering. Med hänsyn härtill är det av vikt att lantmäteriets verksamhet kan förskjutas såväl i fråga om arbetsuppgifternas karaktär som olika geografiska områden emellan. På denna grund ansluter sig utskottet till departementschefens uttalande om att lantmäteriets organisatoriska uppbyggnad bör vara sådan att den smidigt medger förskjutningar. Utskottet vill emellertid samtidigt understryka vad i propositionen sagts angående beaktandet av berättigade lokala intressen vid utnyttjandet av organisationens rörlighet liksom beträffande vikten av att densammans kapacitet är tillräcklig i förhållande till efterfrågan på lantmäteriets tjänster. Såsom utskottet återkommer till i ett senare avsnitt är det nödvändigt att lantmäteriets personal upprätthåller en nära kontakt med de skilda bygderna

inom respektive verksamhetsområden liksom också att befolkningen där lätt skall kunna få förbindelse med vederbörande befattningshavare. Vad angår spørsmålet om lantmäteriets kapacitet måste detta självfallet ses i belysning av den besvärande arbetsbalansen. För utskottet framstår det som ofrånkomligt att statsmakterna ej blott tillser att de nu förefintliga resurserna om disponeras på sådant sätt att en effektivitetsförstärkning kan åstadkommas utan även medverkar till att förutsättningar skapas för att lantmäteriet skall kunna successivt utbygga såväl den personella som den materiella kapaciteten.

I propositionen gjorda uttalanden angående lantmäteristyrelsens arbetsuppgifter samt rörande angelägenheten av att styrelsens pågående arbeten i rationaliseringssyfte fullföljes i rask takt biträder utskottet. Utskottet tillstyrker samtidigt förslaget att den arbetsenhet som för närvarande benämnes distriktsorganisationens centralkontor inordnas i styrelsen. Såsom förordas i propositionen bör detta ske genom att de fastighetstekniska uppgifterna hänföres till en särskild sektion inom landsbygdsbyrån och att en fristående avdelning, benämnd mätningstekniska avdelningen, tillskapas för att handha övriga ifrågavarande uppgifter. Att den byrådirektörstjänst i Ao 26, varmed chefskapet för centralkontoret nu är förenat, indrages och ersättes med en för mätningstekniska avdelningen avsedd avdelningsdirektörstjänst i Bo 1 föranleder ingen utskottets invändning. Ej heller har utskottet något att erinra mot vad i propositionen i övrigt anförts rörande lantmäteristyrelsens organisation. Styrelsen bör således alltjämt vara organiserad på fyra byråer, benämnda den administrativa byrån, landsbygdsbyrån, stadsbyrån och utredningsbyrån. Här berörda organisationsändringar föranleder vissa jämkningar i vederbörande instruktion såvitt den avser lantmäteristyrelsen.

Beträffande länslantmäterikontoren har i propositionen anförts, att deras organisation och arbetsuppgifter till en stor del präglats av den kontrollerande och fastställande funktion, som i fastighetsbildningslagstiftningen tillagts överlantmätarna, samt av dessas befattning med fastighetsregistreringen. Därvid har samtidigt framhållits, att under senare år överlantmätarnas samordnande och ledande funktioner inom lantmäteriverksamheten i länen liksom också dessa tjänstemäns uppgifter som företrädare för fastighetsbildningssynpunkterna inom länsförvaltningen alltmer trätt i förgrunden. Departementschefen har uttalat, att en fortsatt utveckling av länslantmäterikontorens och särskilt överlantmätarnas arbetsuppgifter efter angivna linjer är att förvänta. Utskottet anser för sin del att en sådan utveckling är eftersträvansvärd. Särskilt finner utskottet det vara av vikt att lantmäteriverksamheten nära samordnas med de åtgärder som på angränsande områden vidtages av andra länsorgan. Ytterligare initiativ i denna riktning bör tagas av berörda befattningshavare. Utskottet vill liksom departementschefen understryka, att en viktig uppgift för överlantmätarna är att inom respektive län söka ernå effektivast möjliga insatser

i fråga om lantmäteriets skilda verksamhetsgrenar inom ramen för vad som kan åstadkommas med tillgängliga resurser.

Under de tre senaste budgetåren har riksdagen medgivit inrättande av sammanlagt åtta kansliskrivartjänster i Ae 10 vid länslantmäterikontoren för arkivserviceuppgifter. De undersökningar och den försöksverksamhet, som bedrivits av statens organisationsnämnd i anslutning till lantmäterikommitténs arbete, ger enligt utskottet vid handen att i länskontorens arkivserviceverksamhet på ett rationellt sätt kan utföras arbetsuppgifter som eljest åvilar förrättningsorganisationerna och att därigenom dessas arbetskaperitet kan ökas i ej obetydlig grad. Såsom redan framhölls av 1956 års jordbruksutskott är därför en utbyggnad av arkivserviceverksamheten angelägen. I enlighet härmed tillstyrker utskottet att den 1 juli 1960 inrättas ytterligare åtta kansliskrivartjänster i Ae 10 avsedda utslutande för arkivserviceuppgifter vid länskontoren.

Vad i propositionen uttalats angående arbetsfördelningen mellan länslantmäterikontoren och distriktsorganisationen lämnar utskottet utan erinran. Det bör åvila lantmäteristyrelsen att under beaktande av departementschefens uttalanden i ämnet verka för att arbetsfördelningen är fullt rationell.

För närvarande är lantmäteristyrelsens möjligheter att omdisponera förefintliga personalresurser inom lantmäteriet i viss mån begränsade av att lantmäteristatens personalförteckning upptager särskilda underrubriker beträffande länskontoren respektive distriktsorganisationen. Detta innebär nämligen att tjänster ej kan utan riksdagens medgivande överflyttas mellan de två organisationsleden. Likaså är av de under den första rubriken upptagna befattningarna, förutom överlantmätartjänsterna och tjänsterna som biträdande överlantmätare, elva befattningar som lantmätare i Ao 23 knutna till vissa angivna länskontor genom föreskrift av Kungl. Maj:t. Med hänsyn till att det i rådande arbetsläge inom lantmäteriet är angeläget att lantmäteristyrelsen kan vidtaga erforderliga omdispositioner för att den tillgängliga arbetskraften skall kunna utnyttjas på bästa sätt ansluter sig utskottet till förslagen i propositionen att nyssnämnda uppdelning av personalförteckningen slopas per den 1 juli 1960 och att styrelsen bör äga befogenhet att utom i fråga om överlantmätare och biträdande överlantmätare bestämma personaluppsättningen på de skilda länskontoren.

I propositionen har härutöver beträffande den på länslantmäterikontoren tjänstgörande personalen föreslagits, att från den 1 januari 1961 de befintliga tio tjänsterna som biträdande överlantmätare skall uppflyttas från Ao 25 till Ao 26 samt att från ingången av nästa budgetår förenämnda elva tjänster som lantmätare i Ao 23 skall ersättas med samma antal tjänster i Ao 24 i lantmäteristaten. Dessa förslag till lönegradsändringar, vilka efter överläggningar mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer godtagits av organisationerna, torde böra biträdas av riksdagen.

Inom lantmäteriets distriktsorganisation föreligger, såsom utskottet redan berört, sedan flera år tillbaka en betydande arbetsbalans. Denna balans omfattade vid utgången av år 1959 ca 28 300 förrättningar och ca 5 000 uppdrag, vilka inte var avslutade. Detta innebär i förhållande till de i propositionen redovisade, till utgången av år 1958 hänförliga balanssiffrorna — ca 30 000 förrättningar och ca 4 000 uppdrag — en viss minskning i fråga om ännu inte fullbordade förrättningar, men en inte oväsentlig ökning av antalet ej avslutade uppdrag. Uttryckt i arbetsmånader för all personal kan arbetsläget vid senaste årsskiftet anses i stort sett oförändrat jämfört med situationen vid kalenderårsskiftet 1958/59. Balansens storlek varierar inom de olika länen även sett i relation till antalet distrikt därstädes. De största arbetsbalanserna återfanns vid ingången av år 1960 i Kopparbergs län — även om balansen som hänför sig till den särskilda skiftesverksamheten i länet ej inräknas — ävensom i Stockholms, Gävleborgs, Västernorrlands samt Göteborgs och Bohus län.

Såsom i propositionen närmare utvecklats är det ur arbetsorganisatoriska synpunkter ej ofördelaktigt med en viss ansamling av arbetsuppgifter inom organisationen. Utskottet ansluter sig emellertid, såsom förut antytts, helt till uppfattningen att en arbetsbalans inom lantmäteriet av nuvarande storlek inte är godtagbar. Att åtgärder nu vidtages för att förbättra arbetsläget inom organisationen är angeläget ej blott på grund av de kännbara olägenheterna av förenämnda arbetsbalans utan även därför att ökade anspråk på arbetsinsatser från lantmäteriets sida ställes och bör ställas i samband med den eftersträfvade ökningen av verksamheten med jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering. De vägar, som i propositionen anvisats för att motverka en fortsatt stegring av arbetsbalansen och att därefter fortskridande nedbringa denna balans, är följande. För det första bör vissa ändringar vidtagas i fråga om organisationens indelning i distrikt och andra förrättningsenheter. För det andra bör arbetsuppgifter som nu åvilas lantmätare i viss utsträckning överföras på mätningstekniker och kontorsbiträden samt teknikeruppgifter delegeras till sådana biträden som nyss nämnts. Slutligen torde vissa begränsningar böra övervägas och genomföras i de lantmäteriet åvilande arbetsuppgifterna. Utskottet — som i detta sammanhang vill erinra om att tillgången på lantmäteritekniskt utbildad personal för närvarande är så knapp att betydande vakanser förefinnes såväl beträffande lantmätarbefattningar som teknikertjänster samt att några möjligheter att helt fylla dessa vakanser ej föreligger under de närmaste åren — finner för sin del att arbetet på att stärka lantmäteriets kapacitet bör ske på angivna sätt.

Vad gäller möjligheterna att i fortsättningen undantaga vissa av lantmäteriets nuvarande uppgifter har detta ämne berörts såväl i lantmäterikommitténs betänkande som i lantmäteristyrelsens anslagsskrivelse för nästa budgetår. En därvid övervägd minskning av verksamheten i städer och vissa samhällen skulle få till följd att berörda tätorter var för sig eller i en del fall gemensamt finge skaffa sig egna mätningorganisationer. Departementet

mentschefen har med hänsyn till att lantmäteriets arbetsinsats på flertalet håll är mindre än vad som motsvarar en lantmätare och en mätningsteknikers uttalat, att vid bedömandet av förevarande spørsmål måste beaktas att övervägande antalet ifrågavarande städer och samhällen inte torde ge tillräckligt stort verksamhetsunderlag för att en egen mätningorganisation skall kunna sysselsättas där. Under hänvisning härtill tillstyrker utskottet förslaget i propositionen att nuvarande regler beträffande lantmäteriets verksamhet i omförmälda orter bibehålles oförändrade i avvaktan på de ändrade förutsättningar, som kan uppkomma såsom resultat av fastighetsbildningskommitténs utredningsarbete. Utskottet vill emellertid inte invända mot att åtgärder vidtages från lantmäteristyrelsens sida för att i vissa fall minska lantmäteriets engagemang i ifrågavarande hänseenden. Även i övrigt lämnar utskottet utan erinran vad som i propositionen anförts rörande arbetsuppgifterna för distriktsorganisationen. Dessa bör sålunda alltså uppdelas på två kategorier, nämligen dels en kategori uppgifter som det direkt skall åligga lantmäteriet att utföra, dels en annan sådan innefattande ärenden för vilka organisationen må anlitas blott om vissa särskilda skäl föreligger och arbetsförhållandena så medger. Såsom i propositionen förutsatts bör härvid inte ske något överförande till de direkta åliggandena av uppdrag att upprätta planer enligt byggnadslagen.

Av större betydelse i strävandena att ernå kapacitetsförstärkning inom lantmäteriet är att antalet förrättningsenheter och dessas sammansättning anpassas så att största möjliga effektivitet kan utvinnas med tillgängliga personella och tekniska resurser. För närvarande omfattar lantmäteriets förrättningsorganisation 148 lantmåteridistrikt, 28 förfogandelantmätarorganisationer och 10 organisationer för genomförande av större laga skiften. Av förfogandelantmätarorganisationerna är större delen nu verksam såsom enheter för fastighetsregleringar i huvudsak för yttre rationalisering av jord- och skogsbruksfastigheter. De övriga är inte på längre sikt bundna till visst område och utnyttjas för att motverka uppkommande ojämnheter i arbetsbelastningen inom den fasta distriktsorganisationen. Kanslierna för samtliga nu nämnda typer av organisationsenheter är förlagda till sammanlagt 111 stationeringsorter.

Lantmåteriverksamhetens art är, såsom förut angivits, sådan att ett ömsesidigt behov föreligger av god kontakt mellan förrättningspersonalen samt enskilda, organisationer och kommuner i olika bygder och länsdelar. Arbetsuppgifternas verkställande kräver att lantmåteripersonal så gott som regelmässigt måste företaga resor till förrättningsställena. För att ej svårigheter skall uppkomma att upprätthålla nyssnämnda nära kontakter även för att undvika dryga resekostnader bör enligt utskottets mening landet alltså vara indelat i ett relativt stort antal lantmåteridistrikt. Av minst lika stor vikt anser utskottet vara att i förrättningsorganisationen ingår ett större antal specialorganisationer, vilka i överensstämmelse med 1959 års riksdagsbeslut om nya riktlinjer för jordbrukets och skogsbrukets yttre ra-

tionalisering har till uppgift att verkställa lantmäteriärenden berörande sådan rationalisering. Såsom i propositionen uttalats bör däremot i förrättningsorganisationen ej längre ingå rörliga förfogandelantmätarenheter för tillfällig förstärkning av distrikt.

I fråga om den storlek som bör eftersträvas beträffande enheterna i lantmäteriets förrättningsorganisation har statens organisationsnämnd och lantmäterikommittén verkställt ingående undersökningar. Kommittén har av dessa undersökningar dragit den slutsatsen att starka arbetsorganisatoriska skäl talar för att större enheter än de nuvarande bildas inom lantmäteriets lokala organisation. Detta har syntts kommittén vara en grundläggande förutsättning för att olika rationaliseringsåtgärder skall få avsedd effekt och för att personal skall kunna frigöras för nya uppgifter. Inte minst gäller detta enligt kommittén för den mest kvalificerade personalen, som nu i många fall är bunden till alltför små verksamhetsområden. Enligt kommitténs uppfattning bör därför de förutsättningar, som finns att åstadkomma ur effektivitetssynpunkt tillräckligt stora organisationsenheter, tillvaratas så långt detta är möjligt eller fördelaktigt med hänsyn till de övriga faktorer som kan eliminera vinsterna därmed eller eljest motiverar andra lösningar.

Kommitténs nyssnämnda synpunkter har i princip biträtts av det helt övervägande flertalet remissinstanser. Även utskottet finner, mot bakgrunden av vad kommittén anfört rörande förutsättningarna för att åstadkomma kapacitetsfrämjande rationaliseringsvinster inom lantmäteriet, att en begränsning av antalet förrättningsenheter i syfte att få till stånd enheter med större personalnumerär och större teknisk kapacitet nu måste genomföras. Utskottet vill framhålla, att det med hänsyn till arbetsunderlagets begränsning på vissa håll ej skulle vara arbetsorganisatoriskt rationellt att — även om tillgång på personal hade förelegat i erforderlig utsträckning — ha förrättningsenheter inom lantmäteriet till ett antal som helt eller ej långt ifrån motsvarar det nuvarande.

Antalet lantmäteridistrikt har i propositionen föreslagits minskat från nuvarande 148 till högst 110. Detta antal överensstämmer med det av lantmäterikommittén enhälligt föreslagna. Kommitténs överväganden i denna del har skett med utgångspunkt från de i det föregående angivna synpunkterna ävensom med uppmärksammande av de begränsande faktorer i strävandena att öka distriktens storlek, som är att hänföra till förlängda reseavstånd, allmänhetens krav på god service samt den kommunala anknytningen. Som underlag till sitt förslag har kommittén haft vissa av statens organisationsnämnd verkställda beräkningar. Enligt dessa beräkningar, som utskottet tagit del av, bör ett distrikt ge arbetsunderlag för tre à fyra lantmätare. En sådan förändring anses inte kunna uppnås utan att antalet stationeringsorter minskas till mellan 60 och 80. Ändringar av stationeringsorterna i sådan omfattning kan dock inte företagas utan att resekostnaderna väsentligen ökar. För ett alternativ med 74 stationeringsorter har denna ök-

ning av nämnden beräknats till mellan 190 000 och 250 000 kronor för år, medan motsvarande ökning för det av kommittén valda alternativet med 110 distrikt beräknats till mellan 65 000 och 85 000 kronor för år. Organisationsnämnden har uttalat, att en minskning till 110 distrikt medför att en förbättrad anpassning av personalbehovet till befintlig arbetsmängd kan ske. Denna anpassning betyder enligt nämndens beräkningar exempelvis i fråga om kategorien kontorspersonal en kapacitetsökning motsvarande ca 19 biträden eller i penningar räknat 230 000 kronor för år.

På grundval av föreliggande material och med beaktande av alla de synpunkter, vartill hänsyn måste tagas vid avgörande av förevarande fråga, har utskottet för sin del funnit att minskningen i antalet lantmäteridistrikt ej bör understiga 38, därest den uppenbart erforderliga effektivitetsförstärkningen skall kunna uppnås. Utskottet kan därför godtaga Kungl. Maj:ts på ett enhälligt kommittéförslag grundade uttalande att distriktsantalet skall nedbringas till högst 110. Härvid har emellertid utskottet utgått från att, såsom kommer att vidare beröras i det följande, specialorganisationer för fastighetsregleringar inrättas i all den utsträckning som är möjlig med hänsyn till tillgången på personal. Det är utskottets förhoppning att det skall vara möjligt för lantmäteristyrelsen att snarast öka antalet organisationer av sistnämnda slag utöver det av departementschefen tills vidare beräknade talet 35. Härigenom kommer antalet förrättningsenheter att sammanlagt överstiga 145. Lantmäterikommittén utgick i sitt betänkande från att sagda antal skulle vara 139. Lantmäteristyrelsen har i sitt remissyttrande utgått från att ca 152 enheter är önskvärda. Då det bör förutsättas att det förenämnda talet 145 snart nog överskridits genom tillkomsten av ytterligare specialorganisationer för handläggning på ändamålsenligaste sätt av vissa slag av lantmäterieändamål inom ett helt län eller väsentliga delar därav, kommer skillnaden mellan utskottets förslag i fråga om antalet förrättningsenheter samt exempelvis lantmäteristyrelsens att framstå såsom obetydlig. Utskottets förslag måste dock anses vara mera rationellt grundat i betraktande av utvecklingens krav.

En minskning av antalet lantmäteridistrikt från 148 till 110 medför ökning av resekostnader med såsom nämnts 65 000—85 000 kronor för år. Denna ökning är emellertid ringa — blott 2 å 3 procent — i förhållande till de sammanlagda årliga resekostnaderna inom lantmäteristaten. Sagda kostnadsökning understiger samtidigt avsevärt den beräknade rationaliseringsvinsten, som skall omsättas i kapacitetsförstärkning. Motionsledes har framförts den synpunkten att en krympning av antalet distrikt samtidigt måste medföra förlängda reseavstånd och därmed även ökad tidsåtgång för resor. Mot detta vill emellertid utskottet hävda att större distriktsområden ger möjligheter till effektivare planering av förrättningsarbetet och av de därmed sammanhängande resorna. I anslutning härtill vill utskottet erinra om att i överensstämmelse med allmänna resereglementet skall lantmäteripersonal under tid, som erfordras för utförande av arbetsuppgifter i viss bygd,

i vissa fall förläggas å ort i bygden. Vidare vill utskottet peka på att det förbättrade vägväsendet och det förhållandet att i genomsnitt 75 procent av lantmäteriets resande befattningshavare för närvarande medgivits att använda egen bil i tjänsten väsentligt minskar restiderna till förmån för mera aktiva uppgifter.

Med hänvisning till vad utskottet sålunda i ämnet anfört avstyrker utskottet de i motionerna I: 562 och II: 690, I: 560 och II: 701, I: 564 och II: 697, II: 696, II: 671, I: 569 och II: 693 samt I: 567 och II: 699 framställda yrkandena om ett större antal lantmäteridistrikt än 110.

I propositionen har föreslagits att den nya indelningen av landet i lantmäteridistrikt bör fastställas per den 1 januari 1961. Utskottet biträder detta förslag, men vill i anslutning härtill understryka uttalandet i propositionen att lantmäteristyrelsen bör äga befogenhet att föreskriva, att genomförandet av indelningsändringar i förekommande fall skall kunna få anstå i avvaktan på att svårigheter att lösa lokalfrågor undanröjes. Likaså betonar utskottet att styrelsen, där särskilda omständigheter föreligger, bör kunna förordna, att personalen inom ett distrikt, som skall avvecklas, helt eller delvis skall kvarstanna å nuvarande stationeringsort. Härutöver förutsätter utskottet att lantmäteristyrelsen i övrigt genomför omorganisationen med iakttagande av att avbrott i förrättningsverksamhet, som är under utförande, samt i annan akut ärendehandläggning i möjligaste mån undvikas ävensom att indragning av ett lantmäteridistrikt inte bör leda till minskad tillgång på lantmäteripersonal inom vederbörande område så länge arbetsbalansen motiverar dess kvarvaro. Utskottet kan däremot inte ansluta sig till det i motionsparet I: 568 och II: 692 framförda förslaget, vilket synes innebära att omorganisationen beträffande lantmäteridistrikten skall genomföras så småningom och under en långvarig övergångstid.

I sammanhanget vill utskottet peka på att, därest i samband med sammanslagningar av distrikt det kan befaras att befolkningen inom vissa områden får försämrade möjligheter till kontakt med lantmäteripersonal, detta kan motverkas genom tillämpning av den i lantmäteriiinstruktionen angivna möjligheten att utanför stationeringsort anordna mottagning å vissa tider för allmänheten.

Den nya indelningen i lantmäteridistrikt har i propositionen föreslagits skola fastställas av Kungl. Maj:t sedan lantmäteristyrelsen, under beaktande av vad i propositionen anförts liksom bland annat av de åsikter i fråga om den närmare utformningen av denna indelning som framkommit i samband med remissbehandlingen av lantmäterikommitténs betänkande, inkommit med förslag i ämnet. I anslutning härtill avses Kungl. Maj:t även bestämma å vilka orter distriktskanslierna skall vara stationerade, medan lantmäteristyrelsen vid senare inträdande behov av ändringar i fråga om stationeringsorterna bör äga besluta härom. Utskottet lämnar dessa förslag utan erinran. I anslutning härtill vill utskottet tillägga att vid utarbetandet av omförmälda förslag till distriktsindelning samt vid fastställandet av densamma bör uppmärksammas de synpunkter som utskottet anlagt i detta utlåtande ävensom de mellan olika län och länsdelar skiftande arbetsbalan-

serna. De för närvarande mest arbetstyngda länen har utskottet angivit i det föregående.

I motionerna I: 566 och II: 698, I: 569 och II: 693, II: 696, I: 562 och II: 690, I: 561, I: 570 och II: 700 samt I: 567 och II: 699 har framställts förslag om att riksdagen måtte uttala sig för vissa lösningar i fråga om distriktsindelningen i olika län och landsdelar. Utskottet — som finner att de synpunkter på indelningen vilka framförts i motionerna bör i ett sammanhang vägas mot varandra och mot de synpunkter i övrigt som har framkommit eller kommer att framställas vid remissbehandling av lantmäteristyrelsens förslag — avstyrker sagda motionsyrkanden. Innehållet i motionerna bör givas lantmäteristyrelsen till känna.

Enligt utskottets mening bör det åvila lantmäteristyrelsen att med uppmärksamhet följa arbetsläget i de olika länen och genom omflyttningar vidtaga vad som befinnes vara nödvändiga förstärkningar av distriktspersonalen för att kunna undvika eller för att kunna avarbeta arbetsbalanser.

Behovet av fastighetsregleringar avseende omarrondering och storleksrationalisering på såväl skogsbrukets som jordbrukets områden är synnerligen stort. Utskottet vill erinra om att vid en av lantmäteristyrelsen år 1957 verkställd inventering bedömdes behov av sådana regleringsåtgärder föreliggande i fråga om en areal av inte mindre än 5 500 000 ha fördelad på 118 000 brukningsenheter. Behovet ansågs vara trängande för en areal av ca 3 600 000 ha. I anslutning till nämnda inventering har företagits en i lantmäterikommitténs betänkande redovisad specialundersökning rörande den del av förenämnda åtgärdsbehov, som beräknats komma att aktualiseras under femårsperioden 1959—1963. Av denna undersökning framgår, att för sagda tidsperiod föreligger ett påvisat behov av regleringsåtgärder avseende omkring 400 objekt, omfattande ca 8 000 brukningsenheter med sammanlagt omkring 370 000 ha.

En väsentlig del av arbetet med genomförandet av nämnda, ur allmän synpunkt angelägna fastighetsregleringar kommer att falla på lantmäteriet. Betydande arbetsinsatser från lantmäteriets sida är likaså erforderliga för medverkan i planläggning av skogsvägnät samt för verkställande av för sådana vägars utbyggnad erforderliga förrättningar. Samtliga förenämnda arbetsuppgifter är av sådan karaktär att det ofta torde vara mindre ändamålsenligt att förena desamma med den på lantmäteridistriktet förekommande allmänna lantmäteriverksamheten. Det är därför som 1959 års riksdag förordat tillskapande av specialorganisationer för handhavande av dylika uppgifter. Utskottet har tidigare uttalat sin anslutning till uppfattningen att dylika förrättningsenheter skall fortsättningsvis finnas vid sidan av lantmäteridistriktet. Samtidigt har emellertid utskottet starkt framhållit önskvärdheten av att organisationer av ifrågavarande slag inrättas så långt möjligt är med hänsyn till personaltillgången och att man eftersträvar att öka antalet organisationer utöver det i propositionen angivna antalet 35. Till kategorien specialorganisationer bör, såsom departementschefen anfört, hänföras de genom beslut av 1950 års riksdag i Kopparbergs län inrättade

fem särskilda skiftesorganisationerna. Utskottet tillstyrker också att specialorganisationer skall kunna inrättas jämväl för fastighetsregleringsuppgifter i anslutning till större vägbyggnadsföretag och sålunda ej endast för yttre rationaliseringsuppgifter berörande jordbruks- och skogsmark. Enligt utskottets mening är det, såsom ock framhållits i motionsparet I: 563 och II: 695, av vikt att fastighetsregleringar för att motverka de ofta negativa verkningar på jordbruks- och skogsbruksfastigheter, som uppkommer när dessa sönderskäres av vägbyggnadsföretag, verkställs i nära anslutning till dessa företag. För sin del har utskottet ej heller något att erinra mot att specialorganisationer undantagsvis inrättas för koncentrerade insatser för lösande av uppgifter hänförliga till bebyggelseproblem i bland annat storstädernas närhet.

I enlighet med propositionens förslag tillstyrker utskottet att inrättande och omdisposition av specialorganisationer får ankomma på lantmäteristyrelsen, som även bör besluta om stationeringsorter, verksamhetsområden och närmare arbetsuppgifter för sådana organisationer. Utskottet anser att lantmäteristyrelsen bör göra en fullständig prövning av det föreliggande behovet av specialorganisationer samtidigt med att styrelsen upprättar planerna för den nya distriktsindelningen. I samband därmed bör enligt utskottet styrelsen överväga huruvida, såsom i motionsparet I: 563 och II: 695 yrkats, specialorganisation för vissa i motionerna åsyftade uppgifter bör inrättas inom Hallands län.

Den tredje vägen som bör beträdas för att stärka lantmåteriets arbetskapacitet, nämligen en längre gående delegering av arbetsuppgifter från lantmätare till mätningstekniker och kontorsbiträdespersonal samt från tekniker till kontorsbiträden, har utskottet redan berört i ett föregående avsnitt. För att effekten av sådana delegeringsåtgärder skall bli fullgod måste utbildnings- och rekryteringsfrågorna berörande de båda lägre personalkategorierna noga uppmärksammas. Utskottet återkommer till dessa spörsmål i det följande. — Den i propositionen avsedda kontorsmässiga samorganisationen i fråga om arbetsenheter som är förlagda till samma stationeringsort bör enligt utskottets mening genomföras, enär även härigenom befintliga resurser bättre kan utnyttjas.

I propositionen framlagda förslag rörande ordningen för tjänstgöringsplacering av distriktsorganisationens personal lämnar utskottet utan erinran. Sålunda bör cheferna för lantmåteridistriktet i fortsättningen förordnas av Kungl. Maj:t att vara distriktslantmätare i lantmåteristaten med tjänstgöringsplacering tills vidare i visst distrikt, medan all övrig personal bör tjänstgöringsplaceras av lantmåteristyrelsen.

Beträffande lönegradsplaceringen av distriktslantmätarna, cheferna för specialorganisationerna samt vissa angivna lantmätar- och teknikerbefattningar har överläggningar ägt rum mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer. Dessa organisationer har godtagit de i propositionen framlagda förslagen i ämnet.

Bland annat innebär nyssnämnda förslag, att 110 distriktslantmätartjänster i Ao 25 per den 1 januari 1961 utbytes mot samma antal tjänster i Ao 26 samt att befintliga fem distriktslantmätartjänster i Ae 25 vid samma tidpunkt skall utbytas mot fem lantmätartjänster i Ae 26, avsedda såsom chefs-tjänster för de mest krävande specialorganisationerna. Återstående 38 distriktslantmätartjänster i Ao 25 bör enligt propositionen föras på övergångsstat och ersättas med motsvarande antal lantmätartjänster i Ae 25, vilka avses att utnyttjas såsom chefstjänster för specialorganisationer även som för tillgodoseende av behovet av särskilt kvalificerade lantmätare närmast under distriktslantmätarna å de mest arbetstygda distrikten. Sistberörda tjänster får dock inte besättas annat än allt eftersom distriktslantmätartjänsterna på övergångsstat blir lediga eller ej uppehålls. Beträffande de övriga förslagen till lönegradsplaceringar hänvisar utskottet till den i det föregående lämnade redovisningen härför. Utskottet finner att samtliga förslag, varom överläggningar sålunda ägt rum med personalorganisationerna, bör bifallas av riksdagen. Därvid bör riksdagen samtidigt avslå de motionsvis framförda yrkandena rörande ytterligare lönegradsförändringar.

Såsom utskottet redan berört föreligger sedan en följd av år tillbaka en besvärande personalbrist inom lantmäteriet. Enligt vad utskottet erfarit uppgick den 1 april detta år sagda brist till 30 lantmätare och 45 mätningstekniker eller vägmästare. Antalet vakanta befattningar för kontorsbiträdespersonal uppgår för närvarande till ett sextiotal, men tillfällig sådan personal, vilken dock ej är särskilt utbildad för sina uppgifter, finns anställd för att så långt möjligt kompensera dessa vakanser.

I propositionen föreslagna och av utskottet i det föregående förordade delegeringsåtgärder får såsom departementschefen framhållit så småningom bland annat den effekten att lantmätarbristen, vilken ej är möjlig att avhjälpa under de närmaste åren, till viss del motverkas. Bristen på mätningstekniker och särskilt utbildad kontorsbiträdespersonal framstår såsom särskilt allvarlig mot bakgrunden av de åsyftade fortsatta delegeringarna. Ett hävande av sistnämnda bristsituation torde i stort sett endast kunna ske genom nyrekrytering direkt från utbildningskurser anordnade för dylik personal. För närvarande bedriver lantmäteristyrelsen sådan utbildningsverksamhet, varvid kurserna för mätningstekniker är tvååriga medan kurserna för kontorsbiträdespersonalen omfattar en tid av 4,5 månader. Erinras må att de två senaste årens riksdagar beslutat kvantitativt utbygga ifrågakvarande utbildningskurser. I anledning härav är för närvarande 85 tekniker under utbildning samtidigt som 60 kvinnliga biträden genomgår särskild undervisning detta år. Enligt vad utskottet erfarit har vid här angivna utbildningstakt räknats med att samtliga vakanser å nuvarande mätningsteknikertjänster skall vara fyllda sommaren 1963 och att en ytterligare ökning av antalet vakanser för kvinnliga biträden kan undvikas. Angivna förhållanden och en bedömning av det framtida personalbehovet gör det enligt utskottets uppfattning erforderligt att snarast överväga en ytterligare förstärkning av utbildningskapaciteten. Ett av alternativen därvidlag har fram-

lagts av lantmäteristyrelsen i ett sistlidna höst avgivet betänkande i ämnet. Ett genomförande av de i betänkandet framlagda förslagen, för vilka en sammanfattande redovisning lämnats i propositionen och som för närvarande prövas inom vederbörande departement, skulle medföra löpande kostnader för statsverket å ca 570 000 kronor för budgetår samt engångskostnader å i runt tal 950 000 kronor.

I motionsparet I: 565 och II: 691 har hemställts, att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t, att på grundval av lantmäteristyrelsens nyssnämnda betänkande framlägga förslag till nästa års riksdag till täckande av bristerna i lantmäteriet. Vidare har i motionerna I: 559 och II: 694 uttalats, att övervägandena i anledning av i sagda betänkande framlagt förslag om mätningsteknikerutbildning skall bedrivas i den takt att förslag om möjligt kan föreläggas årets höstriksdag, medan i motionerna I: 560 och II: 701 hemställts om förslag till förläggning av utbildningen av mätningstekniker till de tekniska läroverken. Under åberopande av att viss planläggning redan föreligger i fråga om åtgärder för ett successivt fyllande av vakanser inom lantmäteriet samt att andra åtgärder i samma syfte är under övervägande förordar utskottet — med understrykande likväl av sina nyss anförda synpunkter i frågan — att nämnda motionsyrkanden ej föranleder någon riksdagens åtgärd.

I detta sammanhang tillstyrker utskottet förslagen om nyinrättande av fem extra ordinarie biträdestjänster i den för vissa kartritningsbiträden avsedda reglerade befordringsgången samt om utbyte vid nästa budgetårsskifte av tio sådana tjänster mot samma antal kontoristtjänster i Ae 9. Likaså biträder utskottet vad Kungl. Maj:t uttalat angående kompetensbestämmelserna i lantmäteriiinstruktionen för mätningsteknikertjänster.

En omständighet av väsentlig betydelse för lantmäteriets kapacitet är tillgången i organisationen på tidsenlig och arbetsbesparande utrustning. För nästa budgetår har Kungl. Maj:t föreslagit att ett 65 000 kronor högre belopp skall ställas till lantmäteristyrelsens förfogande för anskaffning eller förnyelse av utrustning. Detta förslag tillstyrker utskottet och utgår därvid från att styrelsen tillvaratager alla möjligheter till tekniska rationaliseringar så att personalens kapacitet härigenom höjes. Enligt utskottets förmenande är det önskvärt att möjlighet gives att fortsätta på den inslagna vägen att genom arbetsbesparande utrustning kraftigt öka effekten hos lantmäteriet.

Rikets allmänna kartverk. Under det avsnitt i propositionen, som berör kartverket, har Kungl. Maj:t till att börja med ingått på spörsmålet om upprättande av ekonomisk karta för Kopparbergs län och därvid föreslagit, att arbetet med att åstadkomma sådan karta skall påbörjas under nästa budgetår. Utskottet har ingen erinran mot detta förslag, som får ses mot bakgrunden av det i propositionen 1959: 148 gjorda, av riksdagen senare biträdda uttalandet om behovet av att snabbare upprätta ekonomiska kartor i de delar av landet, bland annat just i fråga om Kopparbergs län samt det inre

av Norrland, där bristen på lämpliga kartor är kännbar. Med hänvisning till detta uttalande finner utskottet, att det i motionsparet I: 567 och II: 699 framställda yrkandet, att riksdagen ånyo bör framhålla angelägenheten av att utarbetandet av ekonomiska kartor för det inre av Norrland påskyndas, inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. De i propositionen i övrigt gjorda uttalandena angående de officiella kartorna och rörande en systematisk och kontinuerlig omdrevsfotografering biträder utskottet.

I propositionen har beträffande kartverkets fotogrammetriska verksamhet föreslagits att principbeslut fattas om att från den 1 juli 1961 sagda verksamhet skall bedrivas efter affärsmässiga grunder och att från samma tidpunkt verkets fotogrammetriska byrå och dess beställningsavdelning skall sammanslås. Utskottet anser det med hänsyn till den fotogrammetriska verksamhetens karaktär och uppläggning vara naturligt såväl att denna skall grundas på affärsmässiga principer som att det arbete som hänför sig till densamma sker inom en organisatorisk enhet. På grund härav tillstyrker utskottet förslagen. De närmare riktlinjerna i ämnet torde böra prövas av nästa års riksdag i anslutning till kartverkets anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Anslags- och taxefrågor, m. m. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under **l a n t m ä t e r i s t y r e l s e n s a v l ö n i n g s a n s l a g** föranleder ingen invändning från utskottets sida. Sålunda bör i anledning av inordnandet av distriktsorganisationens centralkontor i styrelsen förut angivna tjänster vid kontoret överföras från lantmäteristaten. Vidare torde riksdagen böra bifalla de förslag till löne regleringar per den 1 juli 1960 berörande ett antal styrelsen då tillhöriga tjänster, som framförts i propositionen och som godtagits av ifrågavarande personalorganisationer efter överläggningar. Motionerna I: 559 och II: 694 bör därvid avslås såvitt de avser lönegradsändringar för ett ytterligare antal mätningsteknikertjänster. Lantmäteristylelsen bör vidare i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag bemyndigas, att tills vidare för på styrelsen ankommande arbeten med omorganisation m. m. anlita personal ur lantmäteristaten, vars avlöningsförmåner må bestridas ur lantmäteristatens anslag. Bemyndigandet bör avse även innevarande budgetår. Utskottet förordar i enlighet med det anförda att för budgetåret 1960/61 under lantmäteristylelsens avlöningsanslag anvisas 1 936 800 kronor. Likaså biträder utskottet förslaget i propositionen att till **o m k o s t n a d e r v i d l a n t m ä t e r i s t y r e l s e n** anvisas 240 700 kronor för nästa budgetår.

Under **l a n t m ä t e r i s t a t e n s a v l ö n i n g s a n s l a g** har Kungl. Maj:t bland annat förordat, att det belopp å sammanlagt 157 000 kronor, som nu disponeras för förstärkning av skiftesverksamheten i Norrbottens län m. m. hädanefter skall helt få tagas i anspråk för avlöande av extraanställd biträdespersonal. Med hänsyn till att sagda skiftesverksamhet befinner sig i slutskedet ävensom till att det är av vikt att nuvarande kader av extraanställd biträdespersonal kan behållas ansluter sig utskottet till förslaget. Då utskottet ej heller i övrigt har någon erinran mot vad som i pro-

positionen anförts rörande ifrågavarande anslag, tillstyrker utskottet, att för nästa budgetår 25 790 700 kronor anvisas under anslaget Lantmäteristaten: Avlöningar. Vidare biträder utskottet att till omkostnader vid lantmäteristaten för nästa budgetår anvisas 5 297 800 kronor. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna I: 559 och II: 694, I: 560 och II: 701, I: 562 och II: 690, I: 564 och II: 697 samt I: 569 och II: 693, samtliga motioner såvitt de berör lantmäteristatens avlönings- och omkostnadsanslag.

Under erinran om vad utskottet i det föregående uttalat angående önskemålet om rationell, teknisk utrustning inom lantmäteriet tillstyrker utskottet Kungl. Maj:s förslag att lantmäteristatens utrustningsanslag för nästa budgetår uppföres med 400 000 kronor. Ävenså ansluter sig utskottet till förslagen att till utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl. och till bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägför rättningar för budgetåret 1960/61 anvisas 421 100 kronor respektive 345 000 kronor.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande de till rikets allmänna kartverk hänförliga anslagen föranleder ingen invändning från utskottets sida. Utskottet tillstyrker alltså att kartverkets avlöningsanslag, omkostnadsanslag, anslag till kartarbeten m. m., utrustningsanslag och anslag till utbildningskurser för viss personal för nästa budgetår uppföres med respektive 6 161 800 kronor, 713 200 kronor, 1 830 000 kronor, 300 000 kronor och 4 000 kronor.

Förslaget till grunder för ny lantmäteritaxa innebär i förhållande till vad nu gäller bland annat att de till tio procent av lantmäteriets självkostnader beräknade kostnaderna för rådgivningsverksamhet o. d. bör fördelas på den tid som skall ersättas av sakägarna. Beträffande taxesättningen föreslås vidare att i fråga om förrättningar av betydelse för jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering man skall utgå från en genomsnittlig kostnadstäckning å 40 procent av lantmäteriets självkostnader. Däremot skall avgifterna för lantmäteriets verksamhet i samhällen och tätorter eller med andra ord den verksamhet som bedrivs inom enligt byggnadslagen detaljplanerade områden avvägas så att kostnaderna helt täckes. Samma skall gälla beträffande avstyckningsförrättningar avseende bebyggelse för fritidsändamål utanför fastställd detaljplan. Slutligen föreslås, att självkostnadstäckningen för övrig, för närvarande subventionerad lantmäteriverksamhet, för vilken taxan nu täcker mellan 40 och 70 procent av självkostnaderna, skall höjas med 10—20 procent.

Nyss nämnda principiella taxeförslag får enligt utskottets mening ses mot bakgrunden av den utveckling i fråga om fastighetsvärdena och den allmänna standardhöjning, som skett sedan de nuvarande taxereglerna fastställdes år 1950. Utskottet har ingen anledning motsätta sig förslagen. Såsom i propositionen förordats bör det ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om den närmare fördelningen av skilda slag av förrättningar och uppdrag å nyss

angivna grupper ävensom att i detalj ange huru differentieringen inom de olika grupperna skall utformas.

I berörda sammanhang har Kungl. Maj:t föreslagit, att de särbestämmelser som enligt kungörelserna 1935: 84 och 1943: 388 gäller rörande bestridandet av förrättningskostnaderna för vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län skall upphävas och att kostnaderna för förrättningarna i fråga med undantag för redan påbörjade sådana skall bäras av sakägarna i samma omfattning som i det föregående förordats beträffande annan lantmåteriverksamhet av betydelse för yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter. Skälet härtill är att rationaliseringsverksamheten även annorstädes innefattar åtgärder av principiellt samma natur som de i Kopparbergs län. I motionerna I: 566 och II: 698 har under åberopande av de svåra äganderätts- och fastighetsbildningsförhållandena inom berörda delar av sagda län ävensom av betydelsen för bygdens liv m. m. av skiftesverksamheten därstädes, hemställts att ifrågavarande kungörelser alltjämt skall äga tillämpning å nytillkommande förrättningar.

Utskottet, som är väl medvetet om de olägenheter som förorsakas av rådande äganderätts- och fastighetsförhållanden inom vissa bygder i Kopparbergs län, har underrättats om innehållet i en av lantbruksstyrelsen och lantmåteristyrelsen gemensamt, nyligen till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet gjord framställning angående vissa särskilda åtgärder till förebyggande av för jordbruket skadlig utveckling inom dessa bygder. Bland de åtgärder som diskuteras i framställningen märks utvidgad tillämpning av uppsiktslagen, ökad inköpsverksamhet av lantbruksnämnden i syfte att anskaffa rationaliseringsreserv eller att överföra marken till jordbrukare, förmedling av lantbruksnämnden för upplåtande av mark med nyttjanderätt samt befogenhet för det allmänna att under vissa förutsättningar förfoga under viss tid över brukningsrätten till mark, som inte utnyttjas av ägaren. Framställningen i fråga, vilken inrymmer konkreta förslag till åtgärder allenast beträffande uppsiktslagen, är för närvarande föremål för remissbehandling. Enligt utskottets mening är det av sådan vikt att söka komma till rätta med de otillfredsställande förhållandena i berörda trakter av Kopparbergs län att utskottet vill uttala sig för att Kungl. Maj:t oberoende av pågående utredningsarbeten beträffande fastighetsbildnings- och jordlagstiftningen, överväger jämväl andra ändringar i gällande regler och bestämmelser för att på så sätt påskynda skiftesverksamheten i länet. Utskottet är för sin del övertygat om att man därigenom kan nå fram till åtgärder som är bättre ägnade att stimulera den erforderliga fastighetsregleringsverksamheten än ett bibehållande av nu gällande särbestämmelser om statsbidrag till omförmälda förrättningskostnader inom Kopparbergs län. Under åberopande av här anförda synpunkter ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker bifall till motionerna I: 566 och II: 698, såvitt nu är i fråga.

Såsom i propositionen föreslagits torde ny lantmåteritaxa uppbyggd på angivna principer få fastställas av Kungl. Maj:t, som jämväl hör äga vid-

taga i tillämpliga delar motsvarande taxebändringar i stadsmättnings- och vägförrättningsmannataxorna. Ändringarna i lantmäteritaxan torde enligt departementschefens beräkningar kunna antagas medföra en inkomstökning för statsverket med 3 100 000 kronor under nästa budgetår och för därpå följande budgetår med ytterligare omkring 1 000 000 kronor.

Utskottets hemställan

Under förmälan att uttalandena och förslagen i propositionen, i den mån de ej särskilt berörts i det föregående, inte föranlett någon erinran från utskottets sida, får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

A. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med avslag å motionen II: 671 ävensom, såvitt nu är i fråga, motionerna I: 560 och II: 701, I: 562 och II: 690, I: 564 och II: 697, I: 567 och II: 699, I: 569 och II: 693 samt II: 696 besluta, att antalet lantmäteridistrikt från och med den 1 januari 1961 skall vara högst 110;

B. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 561, I: 563 och II: 695, I: 565 och II: 691, I: 568 och II: 692 samt I: 570 och II: 700 ävensom, såvitt nu är i fråga, motionerna I: 559 och II: 694, I: 560 och II: 701, I: 562 och II: 690, I: 566 och II: 698, I: 567 och II: 699 samt II: 696 godkänna de förslag i övrigt till vissa ändringar i fråga om lantmäteriväsendets organisation, m. m., som utskottet i det föregående framlagt;

II. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 567 och II: 699, såvitt nu är i fråga, godkänna de förslag rörande vissa organisationsändringar vid rikets allmänna kartverk, m. m., som framlagts i det föregående;

III. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 560 och II: 701, I: 562 och II: 690, I: 564 och II: 697 samt I: 569 och II: 693, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för lantmäteristyrelsen och lantmäteristaten, vilka angivits i det föregående;

IV. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 559 och II: 694, såvitt nu är i fråga,

1) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	704 300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:ts, <i>förslagsvis</i>	1 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	924 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	272 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	33 000
	Summa kronor 1 936 800

2) å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln till *Lantmäteristyrelsen: Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 1 936 800 kronor;

V. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 559 och II: 694, I: 560 och II: 701, I: 562 och II: 690, I: 564 och II: 697 samt I: 569 och II: 693, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

1) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	9 206 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	12 247 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 906 800
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	429 100
	Summa kronor 25 790 700

2) å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäteristaten: Avlöningar* ett förslagsanslag av 25 790 700 kronor;

b) till *Lantmäteristaten: Omkostnader* ett förslagsanslag av 5 297 800 kronor;

VI. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäteristyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 240 700 kronor;

b) till *Lantmäteristaten: Utrustning* ett reservationsanslag av 400 000 kronor;

c) till *Utbildningskurser för viss lantmäteri-personal m. fl.* ett reservationsanslag av 421 100 kronor;

d) till *Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.* ett förslagsanslag av 345 000 kronor;

VII. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning

1) fastställa följande avlöningsstat för rikets allmänna kartverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	3 227 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 924 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	903 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	103 300
	Summa kronor 6 161 800

2) å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Rikets allmänna kartverk: Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 161 800 kronor;

b) till *Rikets allmänna kartverk: Omkostnader* ett förslagsanslag av 713 200 kronor;

c) till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* ett reservationsanslag av 1 830 000 kronor;

d) till *Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.* ett reservationsanslag av 300 000 kronor;

e) till *Rikets allmänna kartverk: Utbildningskurser för viss personal* ett reservationsanslag av 4 000 kronor;

VIII. att riksdagen må

A. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning godkänna de i det föregående föreslagna grunderna för ny lantmäteri-taxa;

B. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 566 och II: 698, såvitt nu är i fråga, besluta att statsbidragsgivningen jämligt kungörelserna 1935: 84 och 1943: 388 angående bestridande av förrättningskostnaderna för vissa lantmäteriförrättningar i Koppbergs

län skall upphöra per den 1 juli 1960 utom vad gäller redan påbörjade förrättningar.

Stockholm den 20 april 1960

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Lage Svedberg, Jonsson, Sigfrid Larsson, Bertil Andersson, Eskilsson, Nils Hansson, Mossberger, Jonasson och Uno Olofsson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Hæggbloom, Antby, Lindström, Östlund, Rimås, Johanson i Västervik, Franzén, Persson i Tandö och Fagerlund.

Särskilt yttrande

Av herrar *Sigfrid Larsson, Hæggbloom* och *Antby*, vilka anfört:

»I den proposition som behandlas i detta utlåtande föreslås i enlighet med lantmäterikommitténs betänkande att antalet lantmåteridistrikt skall minskas från 148 till 110. Även om enighet råder om att det ur organisationsteknisk synpunkt är fördelaktigt att nedbringa antalet distrikt har starkt vägande skäl anförts mot en så stark reduktion som den föreslagna. Två av lantmäterikommitténs experter yrkar att riket indelas i minst 118 distrikt. Lantmäteristyrelsen förordar 119 och Sveriges lantmätarförening 120, Svenska landskommunernas förbund säger sig ej vara övertygat om att förutsättningar föreligger för en så radikal nedskärning av antalet distrikt, som kommittén föreslår. Ett stort antal lokala myndigheter, organisationer och sammanslutningar har vänt sig mot den av kommittén föreslagna indragningen av vissa namngivna distrikt. Slutligen har i en rad motioner påyrkats en ej fullt så långt gående minskning av antalet distrikt som föreslagits i propositionen.

Vid jordbruksutskottets sammanträde den 31 mars fattades definitivt beslut om att förorda en reducering av antalet lantmåteridistrikt från 148 till 119.

Några dagar därefter fick utskottet taga del av följande brev:

'Till Ordföranden i jordbruksutskottet

Enligt vad statsutskottets 5:e avdelning erfarit har jordbruksutskottet den 31 sistlidne mars vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 74 beslutat med 11 röster mot 9 förorda bifall till i motionsväg framställda yrkanden om sådan avvikelse från Kungl. Maj:ts förslag, att antalet lantmä-

teridistrikt skall utgöra 119 i stället för 110. I samband härmed har jordbruksutskottet, såsom en följd av sitt ställningstagande beträffande antalet lantmåteridistrikt, beslutat tillstyrka i motionsväg framställt yrkande om ökning av antalet distriktslantmätartjänster i Ao 26 från 110 enligt Kungl. Maj:ts förslag till 119.

I anledning av sistnämnda beslut tillåter jag mig fästa uppmärksamheten vid att — såsom framgår av prop. nr 74 s. 129 — Kungl. Maj:ts förslag till lönegradsändringar enligt propositionen utgör resultatet av en uppgörelse mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer. Enligt 5:e avdelningens uppfattning får den av Kungl. Maj:t föreslagna uppflyttningen av ett antal distriktslantmätartjänster från 25 till 26 lönegraden anses stå i sådant samband med antalet 110, att en ändring av det av Kungl. Maj:t föreslagna antalet distriktslantmätartjänster i Ao 26 skulle rubba grunderna för den med personalorganisationerna träffade överenskommelsen. En dylik åtgärd måste såvitt 5:e avdelningen kan finna föranleda en omprövning av distriktslantmätarnas lönegradsfråga i dess helhet.

Stockholm den 5 april 1960

Hans Gustafsson'

Detta föranledde utskottet att efter majoritetsbeslut ompröva ärendet. Vid den förnyade behandlingen den 6 april yrkade en majoritet av utskottet bifall till propositionens förslag att antalet distrikt skulle vara högst 110. Anledningen till den ändrade inställningen torde vara de överläggningar, beträffande distriktslantmätarnas lönegradsplacering, vilka förts mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisation. Vi vill understryka att resultaten av dessa överläggningar var kända av utskottet vid dess ursprungliga beslut i ärendet. Vid den senare behandlingen ansåg sig uppenbarligen ledamöter av utskottet vid sitt ställningstagande till antalet lantmåteridistrikt nödsakade ge avkall på sin uppfattning om vad som ur organisatorisk synpunkt var mest fördelaktigt på grund av att överenskommelse träffats ej endast om lönegradsplacering av en viss kategori befattningshavare utan även om antalet tjänster, fastän den senare frågan var knuten till ett organisationsspörsmål, som icke behandlats av riksdagen. Det är enligt vår mening inte tillfredsställande, att denna fråga rörande lantmåteriorganisationens distriktsindelning på så sätt undandragits riksdagens reella behandling.»

Reservationer

1) Av herrar *Sigfrid Larsson, Eskilsson, Nils Hansson, Jonasson, Uno Olofsson, Hæggblom, Antby, Östlund och Rimås*, vilka ansett

dels att den del av utskottets utlåtande, som börjar på s. 38 med orden »Lantmäteriverksamhetens art» och slutar på s. 41 med orden »ett större antal lantmäteridistrikt än 110» bort ha följande lydelse:

»Departementschefen framhåller i propositionen, att övervägande skäl talar för att landet alltjämt bör vara indelat i ett relativt stort antal lantmäteridistrikt. Utan en dylik distriktsindelning skulle, hävdar departementschefen, svårigheter uppkomma att upprätthålla en erforderlig kontakt mellan förrättningspersonalen samt enskilda, organisationer och kommuner i olika bygder och länsdelar. Vidare skulle förrättningspersonalens kännedom om de lokala förhållanden, som är av betydelse för fastighetsbildningen, försvagas. Slutligen skulle dryga resekostnader och andra utgifter samt tidsspillan uppkomma, därest personalen skulle sammanföras till ett fåtal stationeringsorter och därifrån behöva företaga långa och tidskrävande resor till förrättningsställena. Utskottet delar denna uppfattning.

I propositionen framhålles vidare, att i överensstämmelse med 1959 års riksdagsbeslut om nya riktlinjer för jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering bör inom de skilda länen finnas specialorganisationer främst med uppgift att handlägga förrättningsfrågor, som berör dylik rationalisering. Utskottet ansluter sig härtill och likaså till förslaget att de rörliga föfogandelantmätarenheterna för tillfällig förstärkning av distrikt bör utgå ur organisationen.

Lantmäterikommittén har med anledning av undersökningar, som statens organisationsnämnd och kommittén utfört, framhållit, att större organisationsenheter än de nuvarande bör eftersträvas. Därigenom skapas förutsättningar för att de skilda personalkategoriernas kvalifikationer utnyttjas mera effektivt, en rationellare arbetsfördelning ernås och en fortlöpande anpassning av personalstyrkan efter förändringar i fråga om arbetsuppgifterna möjliggöres. De flesta remissinstanserna har i princip anslutit sig till dessa synpunkter. Departementschefen framhåller, att en begränsning av antalet förrättningsenheter är nödvändig för att möjligheter skall skapas att komma till rätta med det allt mer besvärande arbetsläget inom lantmäteriet.

Lantmäterikommittén har föreslagit att antalet distrikt i lantmäteriorganisationen skulle minskas till 110 och förklarat sig därvid ha beaktat sådana begränsade faktorer i strävandena att öka distriktens storlek som förlängda reseavstånd, allmänhetens krav på god service samt den kommunala anknytningen innebär. I ett särskilt yttrande har två av kommitténs experter påyrkat att riket bör indelas i minst 118 lantmäteridistrikt och att därutöver skulle inrättas 27 fastighetsregleringsorganisationer och 9 specialorganisationer bl. a. för fastighetsregleringar i samband med vägbyggen o. d. Vid remissbehandlingen har uttryckts farhågor för att den av kommittén föreslagna minskningen av antalet distrikt skulle komma att kännbart försvåra lantmäteriorganisationens möjligheter att betjäna allmänheten och kommunernas kontakter med organisationen samt verka hämmande på möjligheterna för lantmäteriet att ge en god service.

I propositionen anföres att de framförda synpunkterna är värda all uppmärksamhet men att mot dem måste ställas de ej oväsentliga vinster som uppnås genom att lantmäteriorganisationen inte arbetar med ur organisationsteknisk synpunkt alltför små enheter. Distriktens möjligheter att betjäna sina uppdragsgivare i fråga om bebyggelseärenden förbättras dessutom genom förekomsten av specialorganisationer för vissa fastighetsregleringsärenden. Det erinras också om möjligheten att ordna mottagning för allmänheten utom stationeringsorten. Från några remissinstanser, bl. a. statens organisationsnämnd, har ifrågasatts om inte antalet distrikt bör nedbringas till ett ännu färre antal än 110 med hänsyn till arbetsorganisatoriska synpunkter.

Departementschefen har vid sammanvägningen av de skäl som talar för och emot en starkare eller mindre stark begränsning av antalet lantmäteridistrikt kommit till den uppfattningen att sagda antal bör bestämmas till högst 110.

Utskottet delar departementschefens mening att det ur organisationsteknisk synpunkt är angeläget med en relativt stark begränsning av antalet distrikt men finner de synpunkter som framförts av lantmäterikommitténs experter och ett stort antal remissinstanser så starkt motiverade att utskottet i nuläget inte kan föreslå en fullt så kraftig minskning utan utskottet förordar därför att distriktens antal bestämmas till högst 119. Denna utskottets uppfattning överensstämmer med vad i detta hänseende framställts i motionerna I: 560 och II: 701, I: 564 och II: 697, II: 671 och II: 696. Utskottet ansluter sig helt till departementschefens uppfattning att med hänsyn till den rationaliseringseffekt som kan uppnås vid en koncentration av arbetskraften beslutet om antalet lantmäteridistrikt skall avse dagslägets behov och ej innebära en fastläggning på längre sikt av detta antal.»

dels att den del av utskottets utlåtande, som börjar på s. 43 med orden »Beträffande lönegradsplaceringen» och slutar på s. 44 med orden »ytterligare lönegradsförändringar» bort ha följande lydelse:

»Beträffande lönegradsplaceringen — — — (lika med utskottet) — — — redovisningen härför. Av vad som förut anförts framgår att vid förhandlingarna om lönegradsplacering för distriktslantmätarna överenskommit ej enbart om lönegradsuppflyttning från A 25 till A 26 utan även om att denna uppflyttning skall omfatta 110 tjänster, vilket är lika med det i propositionen föreslagna antalet lantmäteridistrikt. Utskottet har i det föregående tillstyrkt att antalet lantmäteridistrikt skall fastställas till 119. För denna ändring synes enligt utskottets bedömande nya förhandlingar med företrädarna för vederbörande personalorganisation inte vara erforderliga. Nio distrikt kan tills vidare förestås av lantmätare i lönegrad A 25. Vad i propositionen i övrigt föreslagits i fråga om lönegradsplacering föranleder ingen erinran från utskottet.»

dels ock att utskottets hemställan under I A och III bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må

A. med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 560 och II: 701, I: 564 och II: 697, II: 671 samt II: 696, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, ävensom med avslag, såvitt nu är i fråga, å motionerna I: 562 och II: 690, I: 567 och II: 699 samt I: 569 och II: 693 besluta, att antalet lantmäteri-distrikt från och med den 1 januari 1961 skall vara högst 119;

III. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 560 och II: 701 samt I: 564 och II: 697, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, ävensom med avslag, såvitt nu är i fråga, å motionerna I: 562 och II: 690 samt I: 569 och II: 693 bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för lantmäteristyrelsen och lantmäteristaten, vilka angivits i det föregående, samt vidtaga de åtgärder, som i övrigt kan bli erforderliga vid fastställande av en lantmäteriorganisation av högst 119 distrikt.»

2) Av herr *Sigfrid Larsson*, som ansett

dels att efter första stycket i utskottets utlåtande å s. 44 bort intagas text av följande lydelse:

»Med hänvisning till motionerna I: 559 och II: 694 vill utskottet understryka vad lantmäteristyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 oktober 1959 konstaterat, nämligen att mätningsteknikernas löneläge är grundorsaken till den avtappning av kvalificerade tekniker från lantmäteristaten som alltfort sker. Bristen på mätningstekniker var den 1 januari 1960 35. Under första kvartalet i år har antalet vakanser ökat med ytterligare 10. Det är uppenbart att de ändringar som föreslagits i fråga om lantmäteriväsendets organisation inte tillnärmelsevis kan få beräknad effekt om bl. a. ett stort antal mätningsteknikertjänster står vakanta. Olägenheterna härav framstår med särskild skärpa i belysning av att den nya organisationen förutsätter en omfattande delegering av kvalificerade arbetsuppgifter från lantmätare till mätningstekniker.

Utskottet hemställer därför, att riksdagen måtte uttala, att den anser det synnerligen angeläget att mätningstekniker beredes anställningsvillkor, som möjliggör ett besättande av de vakanta teknikertjänsterna i lantmäteriorganisationen.»

dels att tredje stycket i utskottets utlåtande å s. 44 bort lyda sålunda:

»I propositionen — — — (lika med utskottet) — — — dylik personal. Enbart en ökad utbildningskapacitet är i fråga om mätningsteknikerna, att döma av hittillsvarande erfarenheter, ej till fyllest. Av de vid lantmäteristyrelsens utbildningskurser våren 1959 utexaminerade mätningsteknikerna sökte mer än 40 procent anställning utanför lantmäteristaten. Den viktigaste orsaken härtill var utan tvivel löneläget. För lantmäteriteknikerna är detta lägre än för såväl i den privata arbetsmarknaden som för jämförbara kate-

gorier inom andra grenar av statsförvaltningen verksamma. För närvarande — — — (lika med utskottet) — — — har framlagts — — —.»

dels ock att till utskottets hemställan under I bort fogas följande yrkande:

»I. C. i anledning av motionerna I: 559 och II: 694 i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad i det föregående anförts beträffande lantmäteriteknikernas löneläge.»

3) Av herrar *Sigfrid Larsson* och *Persson* i Tandö, vilka ansett *dels* att tredje stycket i utskottets utlåtande å s. 48 bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet, som — — — (lika med utskottet) — — — i länet. Om dessa överväganden kan föranleda åtgärder som är bättre ägnade att stimulera erforderlig fastighetsregleringsverksamhet än nu gällande särbestämmelser om statsbidrag till omförmälda förrättningskostnader inom Kopparbergs län bör dessa särbestämmelser upphävas. Men då dessa åtgärder ännu ej utformats bör enligt utskottets mening nämnda särbestämmelser tills vidare bibehållas.

Utskottet delar departementschefens förut anförda uppfattning att även i andra delar av landet förekommer problem i fråga om den yttre rationaliseringen av jordbruks- och skogsfastigheter liknande dem i Kopparbergs län. Utskottet vill emellertid erinra om att dessa problem i nämnda län är av en storleksordning som annorstädes saknar motstycke. De skäl som föranledde införandet av särbestämmelser i Kopparbergs län är lika starka i dag som när bestämmelserna infördes.

Under återopande av här anförda synpunkter tillstyrker utskottet bifall till motionerna I: 566 och II: 698, såvitt nu är i fråga, och avstyrker Kungl. Maj:ts förslag om upphävandet av de särbestämmelser som enligt kungörelserna 1935: 84 och 1943: 388 gäller för vissa lantmäteriförrättningar inom Kopparbergs län.»

dels ock att utskottets hemställan under VIII B bort lyda sålunda:

»VIII. B. med avslag å Kungl. Maj:ts framställning och med bifall till motionerna I: 566 och II: 698, såvitt nu är i fråga, besluta att statsbidragsgivningen jämlikt kungörelserna 1935: 84 och 1943: 388 angående bestridande av förrättningskostnaderna för vissa lantmäteriförrättningar i Kopparbergs län skall fortfara.»

4) Av herr *Persson* i Tandö.